

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN
OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Marko ROPRET

**ZNAČILNOSTI IN USMERJANJE RAZVOJA
GOSPODARJENJA NA DROBNI ZASEBNI POSESTI
NA PRIMERU GGE CERKLJE**

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

Ljubljana, 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Marko ROPRET

**ZNAČILNOSTI IN USMERJANJE RAZVOJA GOSPODARJENJA NA
DROBNI ZASEBNI POSESTI NA PRIMERU GGE CERKLJE**

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij

**CHARACTERISTICS AND DIRECTIONS OF MANAGEMENT
DEVELOPMENT ON SMALL – SCALE FOREST PROPERTY ON
FOREST MANAGEMENT UNIT CERKLJE AS A CASE STADY**

GRADUATION THESIS
Higher professional studies

Ljubljana, 2007

Diplomsko delo je zaključek izobraževanja na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, smeri gozdarstvo in gospodarjenje z gozdnimi viri.

Komisija za študijska in študentska vprašanja Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF je dne 26. 9. 2005 sprejela temo in za mentorja diplomskega dela imenovala doc. dr. Janeza Krča, za recenzenta pa prof. dr. Boštjana Koširja.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisani se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddal v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Marko Ropret

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	GDK 61+923.4(043.2)=163.6 gozdovi/zasebni gozdovi/lastniki/posesti/gospodarjenje/povezovanje
KG	lastnikov/kmetijske institucije/opremljenost lastnikov/ankete/testi/velikosti razredi posesti
KK	
AV	ROPRET, Marko
SA	KRČ, Janez (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
LI	2007
IN	ZNAČILNOSTI IN USMERJANJE RAZVOJA GOSPODARJENJA NA DROBNI ZASEBNI POSESTI NA PRIMERU GGE CERKLJE
TD	Diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)
OP	VIII, 55 str., 47 pregl., 3 sl., 1 pril., 27 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	

V Gozdno gospodarski enoti Cerklje (GGO Kranj) je 98,5 % gozdov v zasebni lasti. Z raziskavo analiziramo dejavnike, ki vplivajo na značilnosti gospodarjenja z gozdovi in oblikujejo lastnikov odnos do gozda. Lastnikove odločitve o gospodarjenju s svojim gozdom so pomembne za usmerjanje razvoja gospodarjenja. Lastnike gozdov v GGE smo razdelili v pet velikostnih razredov glede na velikost gozdne posesti. V prvem velikostnem razredu so posesti do 0,99 hektarja, v drugem od 1 do 4,99, v tretjem od 5 do 9,99, v četrtem od 10 do 29,99 in v petem nad 30 hektarjev. V vzorec smo zajeli 65 lastnikov gozdov in podatke pridobili s pomočjo anketiranja. Izziv gozdarske stroke je povezati lastnike ter s tem razdrobljene in majhne načrtovalne enote spremeniti v gozdove z učinkovitejšim gospodarjenjem. Različne oblike organiziranega povezovanja lastnikov gozdov predstavljajo možnost za še uspešnejše gospodarjenje ter izkoriščanje proizvodnih potencialov. Interes povezovanja pri lastnikih, ki imajo do 5 ha gozda, je v GGE še vedno majhen. Terenske možnosti za posodobitev procesa pridobivanja lesa so ugodne, zato bi veljalo tudi na ta način pritegniti lastnike k intenzivnejšem sodelovanju pri gospodarjenju. Lastniki so najbolj zadovoljni z delovanjem ZGS, veliko pa lahko k usmerjanju razvoja gospodarjenja pripomore še KGZS.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Dn
DC	FDC 61+923.4(043.2)=163.6 forest/private forest/forest owners/small forest management/management/forest owners co-operation/agricultural
CX	institutions/forest owners equipment/face-to-face surveys/test/forests size class
AU	ROPRET, Marko
AA	KRČ, Janez (supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
PB	University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Department of forestry and renewable forest resources
PY	2007
TI	CHARACTERISTICS AND DIRECTIONS OF MANAGEMENT DEVELOPMENT ON SMALL – SCALE FOREST PROPERTY ON FOREST MANAGEMENT UNIT CERKLJE AS A CASE STUDY
DT	Graduation Thesis (higher professional studies)
NO	VIII, 55 p., 47 tab., 3 fig., 1 ann., 27 ref.
LA	sl
AL	sl/en
AB	

98.5% of forests in Forest Management unit Cerklje (GGO Kranj) are private property. With this research we are analyzing the factors, which are influencing on the characteristics of forest management and creating the attitude of the forest owners to the forest. The forest owners in Forest Management unit Cerklje are divided in five size classes by the size of forest property. There are properties till 0,99 ha in the first size class, 1-4,99 ha in the second, 5-9,99 ha in the third, 10-29,99 ha in the forth and over 30 ha in the fifth size class. The sample included 65 owners of the forest property. Face-to-face surveys method has been used for the collection of the data. A big challenge of Forestry is to link up owners of the forest properties and thus smaller forest properties change into forests with more effective management. Different shapes of co-operation represent the possibility of even more effective management and exploitation of the production potentials. The analysis has shown that the interest for co-operation of the owners, who own less than 5ha of the forest, is small. Since the possibilities for the modernization of wood production are rewarding, it would be wise to attract the forest owner in more intensive co-operation. The owners are the most pleased with the activities of Slovenia Forest Service, a great deal to the guidance of further management development can be contributed by the Chamber of Agriculture and Forestry of Slovenia.

KAZALO

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA.....	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO.....	V
KAZALO PREGLEDNIC.....	VI
KAZALO SLIK.....	VII
KAZALO PRILOG.....	VII
SEZNAM OKRAJŠAV IN NJIHOV POMEN.....	VIII
1 UVOD.....	1
2 DOSEDANJA RAZISKOVANJA	3
3 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	4
3.1 PREDSTAVITEV OBMOČJA	4
3.2 PREDSTAVITEV ZASEBNIH LASTNIKOV NA OBJEKTU	5
3.3 ORGANIZACIJSKE OBLIKE LASTNIKOV NA OBMOČJU.....	7
4 CILJ RAZISKOVANJA.....	9
5 HIPOTEZE.....	10
6 METODA RAZISKOVANJA.....	11
6.1 ANKETNI VPRAŠALNIK.....	11
6.2 IZVEDBA ANKETIRANJA.....	12
6.3 METODA OBDELAVE PODATKOV.....	13
7 REZULTATI RAZISKOVANJA.....	14
7.1 SPLOŠNI PODATKI O ANKETIRANCIH	14
7.1.1 Spol in starost lastnikov.....	14
7.1.2 Socialnoekonomski status	15
7.1.3 Izobrazba	16
7.2 OSNOVNE INFORMACIJE O GOZDU.....	17
7.3 AKTIVNOST LASTNIKA GOZDOV	19
7.3.1 Izvajanje del v gozdu.....	20
7.3.1.1 Sečnja	20
7.3.1.2 Gojitvena in varstvena dela	22
7.3.1.3 Spravilo.....	23
7.3.1.4 Vzroki negospodarjenja.....	24
7.3.2 Izobraževanje in sodelovanje z revirnim gozdarjem	25
7.3.3 Povezovanje lastnikov gozdov	28
7.3.3.1 Interes za povezovanje	28
7.3.3.2 Razlogi za povezovanje.....	30
7.3.3.3 Oblike povezovanja	32
7.3.3.4 Vloga in vpliv institucij.....	35
7.3.4 Sklepne ugotovitve o aktivnosti lastnikov.....	40
7.4 OPREMLJENOST LASTNIKOV GOZDOV.....	41
7.4.1 Zaščitna oprema.....	41
7.4.2 Delovna sredstva	42
7.4.3 Sklepne ugotovitve glede opremljenosti lastnikov.....	44
7.5 POMEN IN NAVEZANOST LASTNIKOV NA GOZD	44

7.5.1	Odnos lastnikov do gozda	44
7.5.2	Izkoriščenost gozda	47
7.5.3	Načrti z gozdom	48
7.5.4	Dohodek iz gozda	49
7.5.5	Sklepne ugotovitve o povezanosti in pomenu gozda za lastnike.....	49
8	SKLEP	50
9	ZAKLJUČEK	52
10	VIRI	53
	ZAHVALA	56
	PRILOGE	57

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Velikostni razredi	11
Preglednica 2: Razdelitev lastnikov v velikostnih razredih po spolu.....	14
Preglednica 3: Sedanji in prihodnji socialnoekonomski status anketiranih gospodinjev .	15
Preglednica 4: Prihodnji socialnoekonomski status anketiranih gospodinjev	16
Preglednica 5: Celotna in povprečna površina gozda in število lokacij	18
Preglednica 6: Velikosti kmetijskih površin.....	19
Preglednica 7: Poznavanje lokacije gozda.....	19
Preglednica 8: Pogostost izvajanja sečnje	20
Preglednica 9: Sanitarna sečnja pri anketirancih.....	21
Preglednica 10: Redna sečnja pri anketirancih.....	21
Preglednica 11: Gojitvena dela pri anketirancih.....	22
Preglednica 12: Varstvena dela pri anketirancih	22
Preglednica 13: Površina nege v preteklem desetletju	23
Preglednica 14: Spravilo lesa pri anketirancih	23
Preglednica 15: Delež lastnikov, ki opravljajo vsa dela v gozdu	24
Preglednica 16: Vzroki negospodarjenja (število odgovorov)	24
Preglednica 17: Drugi vzroki negospodarjenja	25
Preglednica 18: Udeležba na tečajih za lastnike gozdov, ki jih organizira ZGS.....	25
Preglednica 19: Št. lastnikov, ki je obiskovalo tečaje	26
Preglednica 20: Nezainteresirani lastniki za izobraževanje	26
Preglednica 21: Interes za izobraževanje lastnikov	27
Preglednica 22: Lastniki, ki sodelujejo z revirnim gozdarjem	28
Preglednica 23: Interes za povezovanje v odvisnosti od velikosti gozdne posesti.....	29
Preglednica 24: Interes za povezovanje v odvisnosti od starosti lastnikov.....	29
Preglednica 25: Interes za povezovanje v odvisnosti od izobrazbe lastnikov	29
Preglednica 26: Primernost organizacijske oblike glede na lastnikove potrebe.....	30
Preglednica 27: Pomembnost področij za povezovanje	31
Preglednica 28: Delež članov v organizacijah po velikostnih razredih.....	32
Preglednica 29: Zadovoljstvo z delovanjem organizacij.....	33
Preglednica 30: Ocena sodelovanja z drugimi lastniki gozdov.....	34
Preglednica 31: Vrednosti χ^2 testa značilnosti razlik med velikostnimi kategorijami	34

Preglednica 32: Mnenje lastnikov gozdov o vlogi posameznih akterjev pri povezovanju .	35
Preglednica 33: Institucije, ki naj bi po mnenju lastnikov opravljale:	37
Preglednica 34: Vpliv institucij na razvoj gospodarjenja z zasebnimi gozdovi	39
Preglednica 35: Zadovoljstvo z delovanjem institucij glede na potrebe lastnikov gozdov .	39
Preglednica 36: Pogostost uporabe zaščitne opreme pri delu v gozdu	42
Preglednica 37: Uporaba zaščitne opreme po velikostnih razredih gozdne posesti	42
Preglednica 38: Uporaba delovnih sredstev po velikostnih razredih	43
Preglednica 39: Uporaba delovnih sredstev po velikostnih razredih	43
Preglednica 40: Odnos lastnikov do gozda in razlike med velikostnimi tipi posesti	45
Preglednica 41: Gozd je rezerva za naložbe v kmetijsko gospodarstvo	45
Preglednica 42: Lastnina gozda prinaša ugled	46
Preglednica 43: Gozd daje materialne (denarne) koristi	47
Preglednica 44: Pomen gozda in njegovih proizvodov za lastnike	47
Preglednica 45: Pomen gozda in njegovih proizvodov po velikostnih razredih	48
Preglednica 46: Načrti z gozdom	49
Preglednica 47: Lastniki gozdov, ki nimajo dohodka iz gozda	49

KAZALO SLIK

Slika 1: Primerjava med velikostjo posesti in številom lastnikov	7
Slika 2: Izobrazba lastnikov in ostalih članov gospodinjstva, ki delajo v gozdu	17
Slika 3: Izobrazba lastnikov po starostnih kategorijah	17

KAZALO PRILOG

PRILOGA A: Anketni list	57
-------------------------------	----

SEZNAM OKRAJŠAV IN NJIHOV POMEN

BF: Biotehniška fakulteta

DLG: Društvo lastnikov gozdov

GGE: Gozdnogospodarska enota Cerklje

GGN: Gozdnogospodarski načrt

GGO: Gozdno gospodarsko območje

Ggoj: Gozdnogojitveni načrt

GIS: Gozdarski inštitut Slovenije

KGZS: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

MKGP: Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano

OE: Območna enota Kranj

SGLŠ: Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna

SK: Strojni krožek

SURS: Statistični urad Republike Slovenije

ŠK: Študijski krožek

Z: Zadruga

ZGS: Zavod za gozdove Slovenije

ZLGS: Zveza lastnikov gozdov Slovenije

1 UVOD

Gospodarjenje z zasebnim gozdom je v veliki meri odvisno od strukture gozdnih posestnikov, njihovega socialnoekonomskega statusa, velikosti posesti, potrebe posestnikov po zaslužku oz. dodatnem viru dohodka in samega odnosa do gozda. Po gozdnogospodarskih načrtih (GGN) gozdnogospodarskih območij (GGO) je v Sloveniji 346.456 gozdnih posesti (Pezdevšek Malovrh, 2007). Pri izračunu izhajamo iz dejstva, da so ena posest vsi gozdovi, s katerimi en lastnik (sam ali s solastniki) gospodari. Posest je v povprečju velika 2,6 ha in leži na treh parcelah. To drobno posest si v mnogih primerih deli lastnik s solastniki. Delež zasebnih gozdov v Sloveniji znaša okoli 71% (Poročilo ..., 2007). Po Zakonu o gozdovih (1993) načrtovanje razvoja in gospodarjenja v slovenskih gozdovih izvaja javna gozdarska služba, izvedba del pa je prepuščena lastnikom gozdov. Dejavnosti javne gozdarske službe izvajajo Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), Gozdarski inštitut Slovenije in tudi koncesionarji.

V Sloveniji gozd s svojo površinsko prisotnostjo prekriva 57,9 % (Poročilo ..., 2007) površine Slovenije, ob upoštevanju zaraščajočih kmetijskih površin pa je gozda preko 60% (Kuzma, 2007). Površina gozda se povečuje predvsem tam, kjer je gozdov z vidika krajinske pestrosti in videza že sedaj veliko. V predelih z intenzivnim kmetijstvom in še posebej v primestnih predelih s hudimi pritiski na gozdni prostor pa se na drugi strani srečujemo s krčenjem že tako pičlih gozdnih ostankov. Gozd je simbol prepoznavnosti pokrajine ter odraz odnosa ljudi do trajnostnega razvoja.

Gozdarstvo je tradicionalna gospodarska dejavnost podeželja, ki ima velik družbeni pomen predvsem zaradi velikega deleža neovrednotenega dotoka dobrin iz gozda, ki jih ne znamo ali nočemo ovrednotiti. Les je najpomembnejša obnovljiva surovina pri nas, vendar znaša delež gozdarstva v bruto družbenem proizvodu le 0,3 odstotkov (SURS, 2007; Pezdevšek Malovrh, 2005). V slovenskih zasebnih gozdovih je načrtovani etat bistveno večji kot dejanska realizacija (Poročilo zavoda ..., 2007), zato bi lahko v njem sekali bistveno več. Majhna in razdrobljena gozdna posest je tudi eden izmed poglavitnih razlogov za negospodarno uporabo katerega koli stroja v procesu pridobivanja lesa (Marenče in

Winkler, 2001). Boljše gospodarjenje dosežemo z zaokroževanjem razdrobljene gozdne posesti in povezovanjem lastnikov gozdov (Medved, 1991).

Zaradi neaktivnosti lastnikov učinkovitost gospodarjenja v zasebnih gozdovih v Sloveniji ni tako uspešna, kot bi si želeli. To se odraža predvsem v nizki realizaciji načrtovanega največjega možnega poseka ter nizkem deležu realizacije načrtovanih gojitvenih in varstvenih del (Piškur in Medved 2006). Vzrok za neučinkovitost je med drugimi tudi v majhni in razdrobljeni gozdni posesti ter neorganiziranosti lastnikov. Lastniki vse prevečkrat prepustijo gozd stihiji, namesto da bi sodelovali in povezani uspešno konkurirali na trgu. Potrebno bo še veliko dela za bolj uspešno in intenzivnejše gospodarjenje v zasebnih gozdovih.

ZGS in Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) imata nalogo izobraževanja in prosvetljevanja lastnikov gozdov (1993, 1999). Izobraževanje gozdnih posestnikov med drugimi zagotavlja ZGS, ki pridobi ustrezna sredstva iz proračuna Republike Slovenije. Pri izvedbi sodeluje skupaj z Srednjo gozdarsko in lesarsko šolo Postojna (SGLŠ). Število lastnikov gozdov stalno narašča predvsem zaradi delitve posesti ob dedovanju in denacionalizaciji, ki se počasi zaključuje. Z razvojem družbe se navezanost lastnikov na gozd in odvisnost od prodaje lesa zmanjšuje. Tudi zaradi tega je realizacija možnega poseka v povprečju nižja od dejanske zmogljivosti gozdov (Pezdevšek Malovrh 2006).

Država bi morala pokazati večji interes za povezovanje lastnikov in to podpreti z večjo finančno pomočjo. Smiselna bi bila tudi izdatnejša pomoč države pri izobraževanju, raziskovanju in promociji različnih oblik povezovanja lastnikov gozdov (Pezdevšek Malovrh, 2005). Same oblike združevanja lastnikov z dobro in uspešno prakso pritegnejo k sodelovanju tudi manj zainteresirane lastnike in povečajo zaupanje med ljudmi.

2 DOSEDANJA RAZISKOVANJA

Problematiko gospodarjenja z zasebnimi gozdovi je pri nas prvi začel celovito proučevati Winkler. Med drugimi je Winkler proučeval ekonomski položaj zasebnih gozdnih posestnikov (1969), nastanek in razvoj kmečke posesti (1990), zadružništvo (1992), obdavčenje lastnikov (1993), značilnosti in posebnosti lastnine gozdov (1995), solastništvo kot posebno lastninsko kategorijo, ki negativno vpliva na aktivnost gozdnih posestnikov (2000) in drugo.

V devetdesetih se je s problematiko začel ukvarjati tudi Medved, ki je proučeval vključevanje lastnikov gozdov v gozdno proizvodnjo (1991), usposobljenost zasebnih lastnikov gozdov za gospodarjenje z gozdovi (1994), stroške pridobivanja lesa na kmetiji (1995), gospodarjenje in pridobivanje lesa v zasebnih gozdovih (1997), gozdnogospodarske posledice posestne sestave slovenskih zasebnih gozdov (2000), posestne razmere pridobivanja lesa v zasebnih gozdovih (2003) in drugo.

Leta 2004 so študijski dnevi z naslovom Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji celostno analizirali stanje in probleme v zasebnih gozdovih. V okviru študijskih dni je bila v GGE (Polajnar in sod., 2005) izvedena raziskava Presoja možnosti uporabe strojne sečnje v zasebnih gozdovih revirja Velesovo.

S problematiko na področju povezovanja lastnikov gozdov se ukvarja Pezdevšek Malovrh. Dosedanje raziskave so bile Pomen povezovanja lastnikov gozdov za razvoj podeželja: študija primera Društvo lastnikov gozdov mirenske doline (2005), Povezovanje lastnikov gozdov kot ukrep za povečanje konkurenčnosti v zasebnih gozdovih ob uvajanju sodobnih tehnologij (2006), Ocena vplivov institucij na zasebne gozdove v Sloveniji (2006).

V Nemčiji sta se s problematiko ukvarjala tudi Mantau (1980) in Schmid (1995). Novejše raziskave so v Švici opravili Wild-Eck, Zimmermann in Schmithüsen (2006), na Norveškem Stordal, Gudbrand in Hair (2005), na Portugalskem pa Feliciano (2006).

3 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

3.1 PREDSTAVITEV OBMOČJA

Območna enota Kranj (v nadaljevanju OE) je ena od 14 območnih enot v Sloveniji. Nahaja se v alpskem in predalpskem svetu severozahodne Slovenije. Zajema gorati svet Karavank, Kamniških in Savinjskih Alp, ravninski svet Kranjskega polja, kjer reka Sava razpolavlja območje ter Sorško polje in Škofjeloško hribovje z delom Jelovice in Polhograjskih Dolomitov. Organizacijsko je OE, ki pokriva kranjsko gozdnogospodarsko območje, razdeljena na 6 krajevnih enot (Tržič, Jezersko-Kokra, Kranj, Škofja Loka, Železniki in Poljane). Teritorialno je območje razdeljeno na 13 gozdnogospodarskih enot s skupno 28 revirji. Območje meri 107.641 ha, od tega je 72.705 ha gozda, kar pomeni 68 % gozdnatost območja (Kranjsko ...,2007). Med velike prednosti območja štejemo ugodne reliefne razmere, visok potencial gozdnih rastišč, tradicijo gospodarjenja z gozdovi, dobro lokalno infrastrukturo in bližino trgov.

Gozdno gospodarska enota Cerklje (v nadaljevanju GGE) obsega 5163 ha gozda in leži v predalpskem in alpskem svetu na SV do JV delu OE. Obsega del Ljubljanske kotline, kjer je mednarodno letališče Jožeta Pučnika, preko poteka tudi glavna avtocestna povezava na Gorenjskem, ki vodi proti Karavanškemu predoru (Kranjsko polje), del Tunjiškega gričevja in gričevja med Olševkom ter Češnjevkom in del Kamniško Savinjskih Alp (Kalškega pogorja). GGE leži v občinah Cerklje na Gorenjskem, Šenčur ter delu mestne občine Kranj. Najnižja točka na reki Savi leži na 345 m nadmorske višine, najvišja pa na Krvavcu na 1853 m nadmorske višine (Gozdno gospodarski načrt ..., 2000). Podnebne razmere ugodno vplivajo na rast in razvoj gozdne vegetacije na tem področju. Gozdnatost v GGE se ne spreminja, nekaj zaraščanja se v manjšem obsegu pojavlja v hribovitem delu GGE, do krčitev pa prihaja predvsem zaradi širjenja naselij.

Največjo vlogo za nastanek in podobo krajine ter tal na območju imata dve geolitoški obdobji. Zaradi pritiskov s S proti J so se pojavili v mezozoiku osnovni tektonski procesi gubanja, narivanja in prelamljanja (južno-alpski razvoj v geosinklinali Tetidi). Takrat je nastal gorski svet Kamniško-Savinjskih Alp. V GGE se planotast masiv Krvavca, grajen

pretežno z dolomitom in apnencem, spušča preko strmih pobočij s številnimi globoko vrezanimi grabni. V hladnih obdobjih pleistocena so se v tem delu Slovenije oblikovale terase oziroma zasipi različnih starosti, od katerih je vsaka nižja terasa tudi mlajša ter zato na površini manj preperela. Razlikujemo konglomeratne terase in mlajše prodnate zasipe (Stritar, 1971). Osnovno klimazonalno združbo na tem področju tvori združba hrasta in gabra, ki je pod antropogenim vplivom doživela tudi največje spremembe. Na tem področju se je najbolj razbohotil kmetijski prostor, večje areale pa zavzema umetno zasajeni gozd, posebno smreka skupaj z drugimi listavci. Vsi ti umetni sestoji so nastali v glavnem po razpadu fevdalnega sistema v 19. stoletju, danes pa nudijo videz pogozdene ravnice.

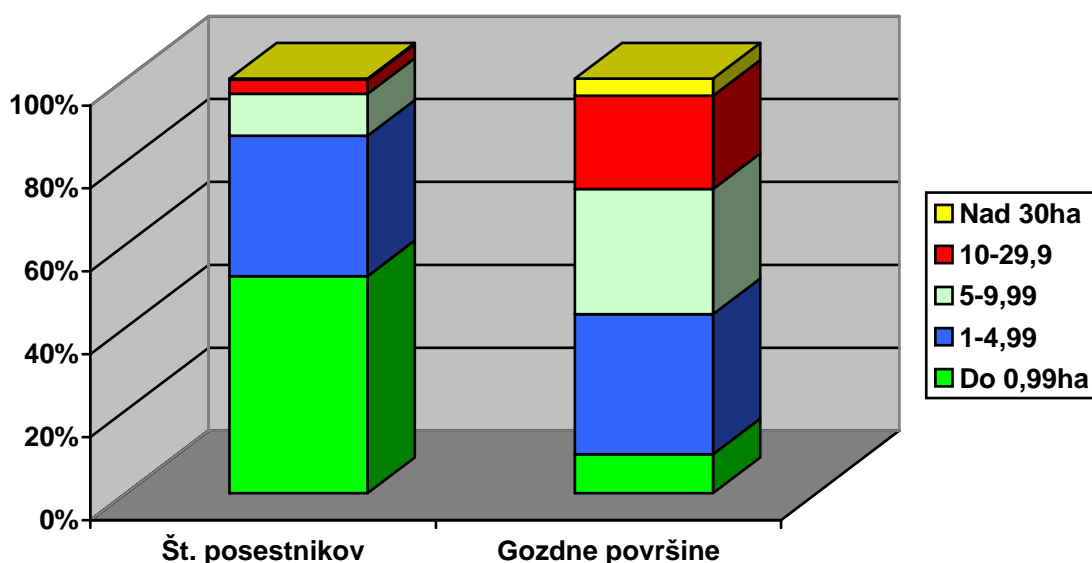
3.2 PREDSTAVITEV ZASEBNIH LASTNIKOV NA OBJEKTU

Gozdovi v GGE so v večinski meri zasebni. Z njimi gospodarijo zasebni lastniki gozdov, ki so slabo opremljeni in s pomanjkljivim ali povsem brez gozdarskega strokovnega znanja. Njihove gozdne posesti so povprečno velike 2,3 ha (Indeks lastnikov gozdov OE Kranj) (v Sloveniji 2,6 ha) in ležijo na ločenih lokacijah, ki so razdeljene na več parcel. Pri gospodarjenju z gozdovi in načrtovanju del, so zaokrožene površine gozdne posesti pomembnejše kot posamezna parcela. Gozdne parcele so tista prostorska enota, za katere se vodijo evidence o lastništvu (Medved, 2000). Kar 52 % lastnikov (slika 1) ima posest manjšo od enega ha, kar predstavlja nekaj manj kot 10% površine. Razdrobljenost gozdne posesti je dejavnik, ki negativno vpliva na gospodarjenje z gozdovi, saj pri tem nastanejo različne motnje (Veselič, 1994; Pezdevšek Malovrh, 2005):

- gozd kot celovit naravni sistem se členi na majhne površine, kar zaradi trenutnih potreb in interesov posameznega lastnika onemogoča načrtno in prostorsko usklajeno delo z gozdom;
- majhna gozdna posest lastniku ne dopušča dolgoročnega, t.j. trajnostnega in sonaravnega gospodarjenja, ker v materialnem pogledu od nje v prihodnosti ne more pričakovati veliko;
- majhnemu gozdnemu posestniku se ni smotrno niti tehnično opremljati, niti poglobljeno izobraževati za delo v svojem gozdu;

- majhni gozdni posestnik pričakuje iz svojega gozda pogosto predvsem drva, kljub vrednejši potencialni sortimentni strukturi, ki jo lahko doneguje v svojem gozdu;
- veliko število majhnih gozdnih posestnikov pomeni večje stroške, omejeno učinkovitost in organizacijske probleme javne gozdarske službe;
- v kombinaciji z drugimi dejavniki, npr. oddaljenostjo kraja bivanja lastnika gozda od gozdnih parcel, njegovega socialnoekonomskega položaja, fizične sposobnosti članov gospodinjstva za izvajanje gozdnih del, se lahko negativni vpliv razdrobljene gozdne posesti praviloma še okrepi ali pa omili.

Gozdovi v GGE so močno degradirani in slabo negovani. Močno je spremenjena drevesna struktura, predvsem zaradi zasmrečenja, saj se je v preteklosti močno pospeševala smreka. Sekundarne gozdne prometnice niso postavljene optimalno, izrazita pa je javna raba primarnih prometnic (Polajnar in sod., 2005). Po podatkih GGN (2000-09) znaša delež zasebnih gozdov v GGE kar 98,5 %, z njimi pa gospodari preko 2200 lastnikov. Število lastnikov se ves čas spreminja predvsem zaradi delitev posesti in denacionalizacije, ki še ni povsem zaključena. Vse več je tudi solastništva. Gozd lastnikom ne predstavlja kakšnega večjega dohodka. Tudi večina kmetij je usmerjena predvsem v živinorejo in poljedelstvo. Gozd izkoriščajo samo za domačo uporabo, največ kot les za kurjavo. Ljudje, ki so se prenehali ukvarjati s kmetovanjem, dajejo v najem kmetijske površine, gozdovi pa so večinoma prepuščeni sami sebi. Iz slike 1 je dobro razvidno, da ima velika večina lastnikov (86 %) manj kot 5 ha gozda, velikostni razred 5-10 ha zastopa 10 % lastnikov, posest nad 10 ha pa ima le nekaj več kot 3,5 % lastnikov. Slednji so koncentrirani predvsem na hribovitem območju. V GGE je le 5 lastnikov z več kot 30 ha gozda. Povezava med gozdno površino in številom posestnikov pokaže, da velikostni razred do 1 ha zajema slabo desetino gozdnih površin, velikostni razred od 1 do 5 ha ter od 5 do 10 ha vsak po eno tretjino, lastniki z nad 10 ha gozdne posesti pa imajo v lasti četrtno gozdov v GGE, kar je razvidno na sliki 1.

Slika 1: Primerjava med velikostjo posesti in številom lastnikov
(Indeks lastnikov gozdov, OE Kranj)

3.3 ORGANIZACIJSKE OBLIKE LASTNIKOV NA OBMOČJU

Velika razdrobljenost zasebnih gozdov povzroča dražjo proizvodnjo in s tem manjšo konkurenčnost na trgu. Ena od uspešnih rešitev je združevanje lastnikov gozdov, ki omogoča učinkovitejše gospodarjenje in nastop na trgu. Lastniki gozdov se lahko povezujejo v društva lastnikov gozdov, zadruga, strojne skupnosti, strojne krožke in v druge različne oblike povezovanja, kot na primer študijski krožki. Zakonsko obvezno (Zakon o kmetijsko ..., 1999) so lastniki gozdov in kmetijskih zemljišč, ki presegajo mejo 82 evrov katastrskega dohodka, združeni v KGZS. Na območju GGE trenutno še ne obstaja neka samoiniciativna oblika povezovanja lastnikov (Umek, 2007). Eden od razlogov, da se lastniki ne organizirajo v društvo, je tudi prevzem odgovornosti predsednika, ki naj bi s svojim imetjem odgovarjal za društvo (Zakon o društvih, 2006). Obstaja pa Kranjsko gozdarsko društvo, ki je stanovsko društvo tehnikov in inženirjev gozdarstva. To društvo tudi veliko sodeluje z lastniki gozdov ter organizira razna izobraževanja, seminarje, izlete in skupne prodaje lesa na licitacijah. V GGE deluje Kmetijska zadruga Cerklje, ki pa se z gozdarstvom neposredno ne ukvarja. Strojni krožki, ki delujejo v bližnji okolici GGE, so Domžale, Medvode, Savlje Dol, Radomlje in Gorenjska (Pezdevšek Malovrh, 2007). V bližnji okolici že 4 leta deluje tudi strojni krožek Škofja Loka (Umek, 2007). Poleg njega

pa deluje tudi strojni krožek Bled na območju Bleda, Bohinja, Kranjske gore, Žirovnice, Radovljice in Jesenic. Vanj je včlanjenih 162 članov (Pezdevšek Malovrh, 2007). V veliko pomoč pri delovanju mu je ZGS. V strojnem krožku Bled med drugim organizirajo tečaje spravila lesa s traktorjem, nudijo pomoč pri registraciji dopolnilne dejavnosti ali samostojnega podjetnika, organizirajo ogledе gozdarskih sejmov in sanacij naravnih katastrof, organizirajo razne prireditve in projekte. Na območju Bleda, so v okviru študijskega krožka organizirani tečaji na temo varno delo v gozdu, traktorsko spravilo in energetska pogodbeništvu. Na Bledu obstaja tudi zelo uspešna kmetijsko gozdarska zadruga Gozd Bled. Zadruga šteje 170 članov (Gozd Bled, 2007). Največ članov prihaja z območja Bleda, Bohinja, Radovljice, Zgornje savske doline in z drugih krajev Slovenije, kar precej jih je iz ljubljanske okolice. Pred pol leta je bilo na primer v bližini ustanovljeno društvo lastnikov gozdov Tisa Domžale. 39 lastnikov gozdov iz občin Domžale, Lukovica, Moravče, Mengeš, Trzin, Dol pri Ljubljani in dela Mestne občine Ljubljana se je organiziralo v društvo z namenom, da bi se z enotnim nastopom na trgu izognili problemom pri odkupu lesa, bolje izkoristili lesni odpadek, pospešili postopke certificiranja gozdov in s sodelovanjem na licitacijah več vrednega lesa dosegli tudi boljšo ceno. Z namenom zmanjšanja števila nesreč v gozdu bo pomembna društvena dejavnost tudi izobraževanje, na strokovnih ekskurzijah pa naj bi spoznavali zglede dobre domače in tuje prakse (Zaplotnik, 2007). Vsa ta združenja so dobra alternativa za lastnike z območja GGE, da se jim priključijo in z aktivnim sodelovanjem s sodelovanjem dosežejo večje uspehe. Slaba stran pa je, da so ta združenja lokacijsko odmaknjena od GGE in lastniki niso seznanjeni z njihovim delovanjem.

4 CILJ RAZISKOVANJA

V GGE prevladuje majhna in razdrobljena zasebna gozdna posest, zato je **splošni cilj** naloge prispevati k razjasnitvi aktualnih problemov gospodarjenja na zasebni gozdni posesti. **Podrobnejši cilji** pa so ugotoviti:

- zakaj možne sečnje niso realizirane,
- kakšne so značilnosti gospodarjenja v GGE,
- kakšni so problemi zaradi negospodarjenja in kakšne so možne rešitve za lastnike gozdov,
- kolikšno je število lastnikov, ki delajo v gozdu,
- kakšna je njihova opremljenost in pripravljenost za delo v gozdu,
- na kakšen način so lastniki navezani na gozd,
- koliko lastnikov gozdov razpolaga z osnovnimi informacijami o svojem gozdu,
- analizirati aktivnosti lastnikov v preteklosti,
- kakšna je potreba po usmerjanju lastnikov v gospodarjenju z gozdom in
- kakšna je pripravljenost lastnikov manjših posesti za združevanje oz. dati gozd v upravljanje z namenom uspešnejšega gospodarjenja z gozdom in povečanja konkurenčnosti na trgu.

Predvsem želimo analizirati tudi obstoječe razmere in ugotoviti, katere so najboljše možnosti za razvoj na področju sodelovanja lastnikov. Glede aktivnosti lastnikov nas bo zanimala aktivnost na področju gojenja gozdov, gradnje gozdnih prometnic in izkoriščanja gozdov (lesa, postranskih gozdnih proizvodov). Razvoj pridobivanja lesa je zelo napredoval pri delovnih sredstvih, kot tudi pri postopkih dela in načinu izvedbe ter povezav z drugimi proizvodnimi procesi, zato želimo preveriti možnost za posodobitev procesa pridobivanja lesa v GGE.

5 HIPOTEZE

Na podlagi analize stanja in dosedanjih raziskav ter izkušenj na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi smo oblikovali naslednje hipoteze, ki nas bodo vodile pri raziskovanju:

- Na primeru GGE preveriti ali ima velikost posesti vpliv na večjo pripravljenost za delo v gozdu in boljšo opremljenost lastnikov.
- Lastniki, ki imajo v lasti do 5 ha gozda, v gozdu opravljajo samo nujna dela, kot je na primer sanitarna sečnja zaradi lubadarjev. Izkoriščenost naravnih potencialov je zato v teh gozdovih majhna.
- Zasebna gozdna posest zahteva specifičen pristop strokovnih služb za posodobitev gospodarjenja z gozdom. Gozdar javne službe lahko s svojim delom odločilno vpliva na uspeh gospodarjenja, ki se meri z obsegom in kakovostjo gozdnih del.
- Na primeru GGE preveriti ali velikost posesti in stopnja izobrazbe vpliva na zainteresiranost lastnikov za povezovanje in sodelovanje.

6 METODA RAZISKOVANJA

Glede na naravo obravnavane tematike in malo zbranih statističnih podatkov smo za osnovno metodo raziskovanja izbrali metodo anketiranja. Poleg te metode smo se poslužili tudi metod: raziskovanje, obdelava in opis podatkov, analiza in sinteza pridobljenih podatkov. Za cilj smo si zadali, da bi anketirali lastnike z različno velikostno kategorijo gozdne posesti. Za metodo zbiranja podatkov smo uporabili vzorčno anketiranje gozdnih posestnikov v GGE. S tem smo dobili heterogeno populacijo lastnikov gozda v vseh velikostnih razredih gozdne posesti. Podatke o lastnikih gozdov smo dobili iz indeksa lastnikov gozdov na ZGS OE Kranj. To bazo podatkov smo na podlagi velikosti gozdne posesti razdelili v pet različnih velikostnih razredov ali stratumov (preglednica 1), ki so bili osnova pri vseh nadaljnjih analizah. Glede na namen naše raziskave smo se odločili za velikost celotnega vzorca $n = 75$, kar pomeni 15 naključno izbranih lastnikov v vsakem velikostnem razredu. S statistično metodo enostavnega slučajnostnega vzorčenja smo izbrali naključno izbrane lastnike gozdov v posameznih velikostnih razredih. Enota anketiranja v raziskavi je gospodinjstvo, v katerem živi oseba, ki je v indeksu gozdnih posestnikov vpisana kot lastnik gozda na območju GGE, ter gozdna posest v lasti članov tega gospodinjstva.

Preglednica 1: Velikostni razredi

Velikostni razred	Velikost gozdne posesti (ha)
1	do 0,99
2	1 – 4,99
3	5 – 9,99
4	10 – 29,99
5	nad 30

6.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

Na podlagi izkušenj iz preteklih anketiranj (Winkler in Medved, 1994; Pezdevšek Malovrh, 2005; Pezdevšek Malovrh, 2006) in sodelovanja z zaposlenimi na Biotehniški fakulteti, Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire smo oblikovali kompleksen anonimen anketni vprašalnik. Anketni vprašalnik je del obsežnejšega anketnega

vprašalnika, namenjenega za doktorsko dizertacijo Špele Pezdevšek Malovrh z naslovom Vpliv institucij in drugih oblik povezovanja lastnikov gozdov na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi. Anketni vprašalnik je sestavljen iz 31 vprašanj, ki so razdeljena na več sklopov. V prvem sklopu pridobimo osnovne informacije o gozdu in obsega 4 vprašanja. Drugi sklop vprašanj o aktivnosti lastnika je najobsežnejši in obsega 17 vprašanj. Tretji sklop pokaže na opremljenost lastnika (2 vprašanja). Četrty sklop, da informacijo o navezanosti in pomenu gozda za lastnika, kar smo ugotavljali s 4 vprašanja. V petem sklopu, kjer so splošni podatki o gospodinjstvu in anketirancu, smo spraševali po starosti in spolu lastnika, sedanjem in pričakovanem (čez 10 let) socialnoekonomskem statusu ter o izobrazbi lastnika in ostalih članov, ki delajo v gozdu. V prilogi 1 je prikazan celotni anketni vprašalnik. Anketa je bila anonimna.

6.2 IZVEDBA ANKETIRANJA

Zastavljen cilj je bil anketirati v vsakem velikostnem razredu po petnajst naključno izbranih lastnikov, skupaj torej 75. Ker je v najvišjem razredu nad 30 ha, le pet lastnikov (kar predstavlja 0,23 % vseh lastnikov v GGE), so bili zato vsi zajeti v vzorec. V naključno izbrani vzorec smo zato zajeli 65 lastnikov gozdov, katere smo želeli anketirati. V tretjem in petem velikostnem razred je bil zastavljeni cilj dosežen, anketirali smo vse izbrane lastnike. V ostalih velikostnih razredih nismo uspeli dobiti vseh izbranih anketirancev, ker niso bili dosegljivi, ali ker niso hoteli sodelovati oziroma izbrani gozda niso imeli v lasti. V prvem in četrtem velikostnem razredu je bila uspešnost anketiranja 87 %, v drugem velikostnem razredu pa 73 %. Skupno nam je torej uspelo anketirati 57 lastnikov gozdov od predvidenih 65 naključno izbranih lastnikov, kar je 88 % realizacija.

Anketiranje naključno izbranih gospodinjstev je bilo izvedeno v desetih dneh, v drugi polovici septembra 2007. Na anketni vprašalnik je odgovarjal lastnik gozda oziroma tisti član izbranega gospodinjstva, ki je gospodar in je seznanjen z obravnavano problematiko.

6.3 METODA OBDELAVE PODATKOV

Za vnos in preliminarno kontrolo podatkov smo uporabili program MS Excel. Podatke smo preverili in predhodno pripravili za nadaljnjo obdelavo s pomočjo funkcije filtriranje. Analizirali smo jih s pomočjo statističnega programa SPSS for Windows 10 in jih obdelali po posameznih sklopih v povezavi z dvema neodvisnima spremenljivkama, kot sta velikost gozdne posesti in izobrazba oziroma starost lastnika.

7 REZULTATI RAZISKOVANJA

7.1 SPLOŠNI PODATKI O ANKETIRANCIH

Splošne podatke o lastnikih gozdov smo dobili z vprašanji o starosti, spolu, sedanjem in pričakovanem (čez 10 let) socialnoekonomskem statusu gospodinjstva ter izobrazbi lastnika in ostalih članov, ki opravljajo delo v gozdu.

7.1.1 Spol in starost lastnikov

Anketirali smo 57 lastnikov gozdov, kar predstavlja 2,6 % vseh lastnikov v GGE. Med anketiranimi je bilo 33 % žensk in 67 % moških, kar nakazuje, da so kmetije in gozdovi v pretežni lasti moških. V prvem velikostnem razredu so lastnice predvsem ženske (77%). V prvem in četrtem velikostnem razredu smo anketirali 13 lastnikov gozdov, v drugem 11, v tretjem 15 in v petem velikostnem razredu 5 lastnikov (preglednica 2).

Preglednica 2: Razdelitev lastnikov v velikostnih razredih po spolu

Spol lastnika	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Moški (%)	23,1	81,8	80	69,2	100	66,7
Ženske (%)	76,9	18,2	20	30,8	0	33,3
n	13	11	15	13	5	57

Starost anketirancev se giblje med 33 in 80 let, povprečna starost anketirancev pa je 58 let. Prenos lastništva posestva od starejše na mlajše generacije zagotavlja kontinuiteto obstoja in delovanja kmetije. Praviloma je tudi pogoj njenega razvoja. Če naslednika na kmetiji ni, manjka temeljni motiv za razvojne naložbe in kmetija kot proizvodnja enota postopoma ugasne. V mnogih primerih je prvotni vzrok v tem, da starejša generacija ni bila pripravljena pravočasno izročiti posestva nasledniku, na ta proces pa je težko vplivati (Pezdevšek Malovrh, 2006).

7.1.2 Socialnoekonomski status

Razdelitev lastnikov gozdov po socialnoekonomskem statusu je smiselna, ker vpliva na gospodarjenje z gozdom (Pezdevšek Malovrh, 2006). Zaradi velikega opuščanja kmetovanja je predvsem pri manjših lastnikih gozdov zelo pomembno, kako lastniki vidijo perspektivo svojega socialnoekonomskega statusa in s tem razvoja gospodarjenja (Pezdevšek Malovrh, 2006). Iz rezultatov ankete ni opaznih večjih sprememb v socialnoekonomskem statusu (preglednica 3). Zmanjšalo se bo število čistih kmetij in za malenkost dopolnilnih kmetij. Največ se bo povečalo število mešanih kmetij, 1,8 % anketiranih pa bo kmetovanje opustilo, kar je bolj optimistično v primerjavi s preteklostjo, ko se je kmetijstvo močno opuščalo.

Preglednica 3: Sedanji in prihodnji socialnoekonomski status anketiranih gospodinjstev

Socialnoekonomski status	Opis	Delež anket. – sedanji položaj (%)	Delež anket. – prihodnji položaj čez 10 let (%)
Čista kmetija	Nihče od aktivnih članov gospodinjstva ni ali ne bo zaposlen izven kmetijstva	12,28	8,77
Mešana kmetija	Različne kombinacije zaposlitve aktivnih članov na in izven kmetije	24,56	28,07
Dopolnilna kmetija	Nihče od aktivnih članov ne dela samo na kmetiji	14,03	12,28
Ostarela kmetijska posest	Vsi člani kmečkega gospodinjstva so starejši od 65 let	7,01	7,01
Nekmetijska posest	Člani gospodinjstva se ne ukvarjajo s kmetovanjem	42,11	43,85

V preglednici 4 je prikazan prihodnji socialnoekonomski status anketiranih gospodinjstev. Na čistih kmetijah je 71,42 % anketiranih menilo, da bodo obdržali isti socialnoekonomski status, 14,28 % jih je menilo, da se bo vsaj en član gospodinjstva redno zaposlil (prehod v mešano kmečko gospodinjstvo), enak delž (14,28 %) pa jih je menilo, da bodo prešli v tip ostarele kmetijske posesti, kar pomeni, da bodo vsi člani kmečkega gospodinjstva starejši

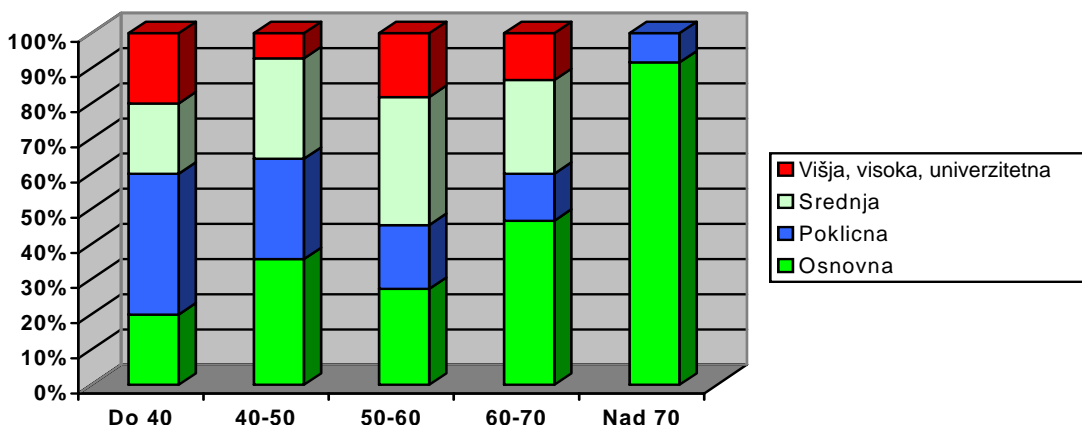
od 65 let. Na mešanih kmetijah so kar vsi lastniki (100 %) menili, da bodo v prihodnosti obdržali isti socialnoekonomski status. Na dopolnilnih kmetijah je 87,5 % anketiranih mnenja, da se njihov socialnoekonomski status ne bo spremenil, 12,5 % pa jih meni, da bodo prešli v mešano kmetijsko gospodinjstvo, kar pomeni, da se bodo začeli bolj intenzivno ukvarjati s kmetijstvom. Najbolj pesimistična je perspektiva ostarelih kmetij, kjer 75 % anketiranih meni, da bo njihov status ostal enak, 25 % pa naj bi kmetovanje celo opustilo. Vsi anketirani z nekmetijske posesti menijo, da bo njihov status ostal nespremenjen.

Preglednica 4: Prihodnji socialnoekonomski status anketiranih gospodinjstev

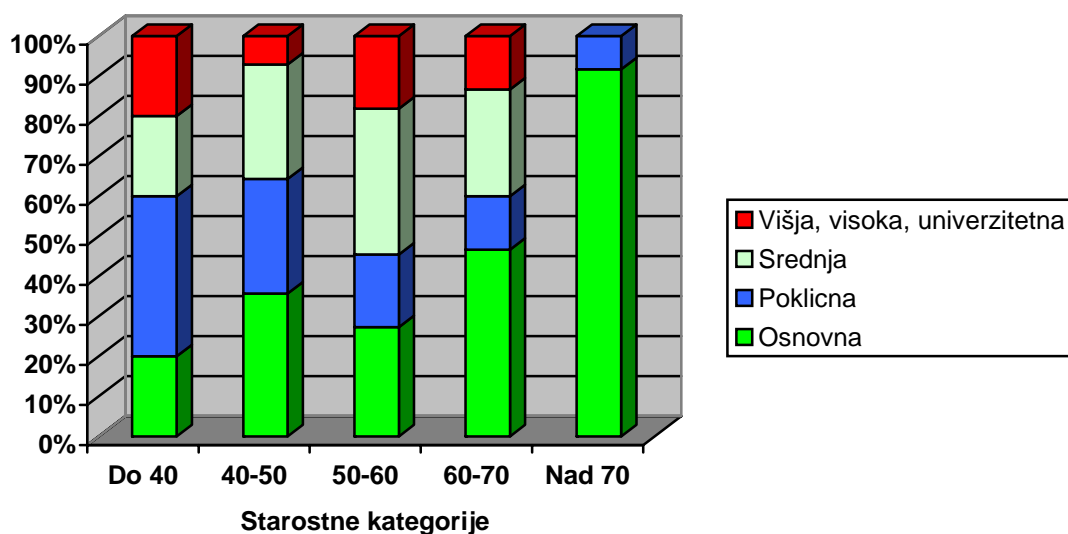
Status gospodinjstva danes (l. 2007)	Status gospodinjstva - čez 10 let (l. 2017)				
	Čista kmetija	Mešana kmetija	Dopolnilna kmetija	Ostarela kmetijska posest	Nekmetijska posest
Čista kmetija	71,42	14,28		14,28	
Mešana kmetija		100			
Dopolnilna kmetija		12,5	87,5		
Ostarela kmetijska posest				75	25
Nekmetijska posest					100

7.1.3 Izobrazba

Osnovo za oblikovanje ciljnih skupin lastnikov lahko predstavlja tudi izobrazbena struktura anketiranih lastnikov. Največ lastnikov, kar 47,4 % ima osnovnošolsko izobrazbo. Srednjo izobrazbo ima 22,8 % lastnikov, 19,3 % ima poklicno izobrazbo, 10,5 % lastnikov pa ima višjo, visoko ali univerzitetno izobrazbo. Ostali člani, ki delajo v gozdu, imajo zelo različno izobrazbo, ne glede na izobrazbo lastnika in imajo višjo izobrazbo od lastnika (slika 2). Kot je razvidno na sliki 3, imajo starejši lastniki gozdov nižjo izobrazbo. Izobrazba lastnikov gozdov je torej razmeroma slaba, lahko pa predstavlja osnovo za oblikovanje ciljnih skupin lastnikov, ki zahtevajo različne vsebine, metode in obseg izobraževanja (Kotnik in Winkler, 2005).

Slika 2: Izobrazba lastnikov in ostalih članov gospodinjstva, ki delajo v gozdu

Slika 3: Izobrazba lastnikov po starostnih kategorijah

7.2 OSNOVNE INFORMACIJE O GOZDU

Na splošno se gozd lastnikov v prvem in drugem velikostnem razredu nahaja na različnih lokacijah, njegovi lastniki se ne ukvarjajo s kmetovanjem ali pa so ga pred časom opustili. Zato smo lastnike vprašali po velikosti njihove gozdne posesti, na koliko lokacijah njihov gozd leži, ali natančno vedo, kje se njihov gozd nahaja, ter kakšna je površina ostale obdelovalne zemlje. Celotna površina gozda anketiranih lastnikov je 557,2 ha, kar predstavlja 10,8 % celotne površine gozda v GGE. 75,4 % anketiranih ima skupno v lasti tudi 320,5 ha kmetijskih površin. Medtem ko je povprečna velikost gozdne posesti v GGE 2,3 ha, je povprečna velikost posesti, ki jo imajo anketirani lastniki v lasti, 9,77 ha. Glavni razlog za tako veliko razliko je, da vzorec za anketiranje izbranih lastnikov ni bil izbran

proporcionalno po številu lastnikov v posamezni velikostni kategoriji. Povprečno imajo anketirani svoj gozd razdrobljen na štirih lokacijah, kar je zelo neugodno za načrtno gospodarjenje še posebej v najmanjših velikostnih kategorijah. Posamezna lokacija, kjer lastnik lahko gospodari, je v povprečju velika 2,27 ha in razdeljena na še več parcel. Nadaljnja razdelitev lokacij na parcele, ki se držijo skupaj, ne vpliva bistveno na gospodarjenje, je pa oteženo delo gozdarju, ki mora napisati odločbe po posameznih parcelah. Lastniki v četrtem velikostnem razredu imajo največkrat neko večjo površino gozda, na kateri je možno uspešno načrtovanje gospodarjenja, poleg tega imajo še več manjših površin, katere tisti, ki bolj intenzivno gospodarijo, uspešno izkoriščajo, vendar so stroški gospodarjenja posledično višji. V tej skupini je gozd najbolj prostorsko ločen, saj povprečno 15,73 ha leži na osmih različnih lokacijah, katere povprečna velikost je le 1,96 ha. Posest v enem kompleksu imajo najpogosteje gospodinjstva z najmanj gozda (pod 1 ha), kar je razumljivo, saj gozda zaradi majhne površine ni možno imeti na več lokacijah (preglednica 5).

Preglednica 5: Celotna in povprečna površina gozda in število lokacij

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Celotna površina gozda (ha)	4,9	27,8	108	204,5	212	557,2
Povprečna površina gozda (ha)	0,37	2,52	7,2	15,73	42,4	9,77
Povprečno število lokacij	1	3	4	8	5	4
n	13	11	15	13	5	57

Socialnoekonomske status vpliva tudi na gospodarjenje z gozdom. Obstoje in razvoj kmetij z manjšimi površinami obdelovalne površine ni odvisen samo od dohodka iz kmetijstva, zato je gozd kot dodaten vir dohodka zelo dobrodošel. 75,43 % lastnikov ima poleg gozda tudi skupaj 320,5 ha kmetijskih površin (preglednica 6). V prvem velikostnem razredu je takih lastnikov malo, s povprečno obdelovalno površino 1,1 ha. 24 % anketiranih nima v lasti drugih obdelovalnih površin.

Preglednica 6: Velikosti kmetijskih površin

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Obdelovalna površina (ha)	5,5	36,5	113,5	118	32	320,5
Število posestnikov (%)	38,46	54,54	100	100	80	75,43
Povprečna obdelovalna površina (ha)	1,1	6,08	7,56	9,07	8	7,45
n	5	6	15	13	5	43

Lastnike gozda smo vprašali, če natančno vedo, kje se nahaja njihov gozd, kar pomeni, če vedo, kje se nahaja v naravi in kje so njegove meje. Pri lastnikih, ki imajo večjo gozdno posest (tretji, četrti in peti velikostni razred), vsi točno vedo, kje leži njihov gozd, in največkrat ne vedo le za kak manjši del ali drevo, ki ni pomemben pri izkoriščanju. Lastnikov, ki ne poznajo svojega gozda in ga niti nikoli ne obišejo, je v prvem velikostnem razredu kar 30,8 %, v drugem pa je takih lastnikov 18,2 % (preglednica 7). Na podlagi tega lahko sklepamo, da tem lastnikom gozd ne predstavlja nekega večjega vira zaslužka.

Preglednica 7: Poznavanje lokacije gozda

	Velikostni razred				
	1	2	3	4	5
Lastniki, ki poznajo lokacijo svojega gozda (%)	69,2	81,8	100	100	100
n	13	11	15	13	5

7.3 AKTIVNOST LASTNIKA GOZDOV

Pri aktivnostih lastnika gozdov smo anketo razdelili na tri dele:

- gleda na izvajanje del v gozdu,
- kako aktiven je lastnik pri izobraževanju in sodelovanju z javno gozdarsko službo, ter
- kakšen interes ima pri sodelovanju in povezovanju z drugimi lastniki gozdov.

7.3.1 Izvajanje del v gozdu

Lastniki lahko v gozdu delajo skupaj s člani gospodainstva, sorodniki, prijatelji in znanci. Lahko najamejo delavce ali prepustijo samo določen obseg dela izvajalskim podjetjem. Možnih kombinacij kdo opravlja delo v gozdu je zelo veliko. Zato nas je zanimalo kdo poleg lastnikov še opravlja dela v gozdu ter za kakšno pomoč se lastniki v GGE najpogosteje odločajo.

7.3.1.1 Sečnja

Zaradi majhnih površin gozda manjšim lastnikom ni potrebno oz. je nemogoče vsakoletno redno izvajanje sečnje. Dolžni pa so opraviti sanitarno sečnjo z gozdnim redom v primeru napada podlubnikov, vremenskih ujm in podobno. Lastnike smo vprašali, kako pogosto izvajajo sečnjo in podatke primerjali po velikostnih razredih (preglednica 8). V prvem in drugem velikostnem razredu po pričakovanju največ lastnikov sečnje v svojem gozdu vsako leto ne izvaja. V prvem velikostnem razredu izvaja sečnjo vsako leto le 7,69 %, v drugem pa slaba polovica. V obdobju od 1 do 5 let jih seka v prvem velikostnem razredu 38,46 % in v drugem dobra polovica. Slaba tretjina anketiranih v prvem velikostnem razredu seka v gozdu v obdobju nad pet let. 23 % anketiranih v prvem velikostnem razredu oziroma 5,26 % vseh anketiranih pa sečnje v svojem gozdu sploh nikoli ne izvaja. Lastniki nad 5 ha izvajajo sečnjo pogosteje.

Preglednica 8: Pogostost izvajanja sečnje

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Vsako leto	7,69	45,45	100	85	100	64,91
Od 2 do 5 let	38,46	54,55	0	15	0	22,81
Od 6 do 10 let	15,38	0	0	0	0	3,51
Nad 10 let	15,38	0	0	0	0	3,51
Ne izvaja	23,08	0	0	0	0	5,26
n	13	11	15	13	5	57

Lastnike smo vprašali, kdo opravlja različna dela v njihovem gozdu. Odvisno od vrste dela, usposobljenosti, opreme in ekonomskega interesa opravljajo poleg lastnikov in družinskih

članov dela tudi sorodniki, najeti delavci, sosedska pomoč, izvajalska podjetja ter prijatelji in znanci. V preglednicah 9 in 10 je prikazana struktura opravljenih del za sanitarno sečnjo in redno sečnjo. (možnih je več odgovorov zato seštevek ni enak številu anketirancev). Medtem ko 71,93 % (41 lastnikov od skupno 57 anketiranih) vseh anketiranih lastnikov sanitarno sečnjo opravijo tudi sami, redno sečnjo opravijo sami le v 57,89 % (33 lastnikov od skupno 57 anketiranih). Vzrok za zmanjšanje števila lastnikov, ki sami opravljajo redno sečnjo, je predvsem v prvem in tretjem velikostnem razredu, kjer v prvem (61,54 %, 8 lastnikov od 13 anketiranih v prvem velikostnem razredu) in v tretjem (26,67 %, 4 lastniki od 15 anketiranih v drugem velikostnem razredu) velikostnem razredu veliko lastnikov ne izvaja redne sečnje.

Preglednica 9: Sanitarna sečnja pri anketirancih

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Sam	6	9	12	11	3	41
Člani gospodinjstva	5	10	10	10	3	38
Sorodniki	1	1	9	1	0	6
Prijatelji, znanci	0	0	1	2	2	5
Najeti delavci	2	0	2	5	1	10
Medsosedska pomoč	0	0	1	0	1	2
Izvajalska podjetja	0	1	0	0	0	1
Dela ne izvajam	5	0	0	0	0	5
n	13	11	15	13	5	57

(V tabeli je podano število odgovorov)

Preglednica 10: Redna sečnja pri anketirancih

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Sam	2	9	8	11	3	33
Člani gospodinjstva	3	10	7	10	3	33
Sorodniki	0	1	2	1	0	4
Prijatelji, znanci	0	0	1	2	2	5
Najeti delavci	2	0	1	4	1	8
Medsosedska pomoč	0	0	1	0	1	2
Izvajalska podjetja	0	1	0	0	0	1
Dela ne izvajam	8	0	4	0	0	12
n	13	11	15	13	5	57

(V tabeli je podano število odgovorov)

7.3.1.2 Gojitvena in varstvena dela

Z gojitvenimi in varstvenimi deli se ukvarja manjše število lastnikov kot s sečnjo. Manj kot polovica lastnikov to delo opravijo tudi sami, tretjina lastnikov pa gojitvenih in varstvenih del ne izvaja (preglednica 11 in 12) (možnih je več odgovorov zato seštevek ni enak številu anketirancev). Opravljanje gojitvenih in varstvenih del pa lastniki le redko prepustijo najetim delavcem ali izvajalskim podjetjem. Slaba četrtina anketiranih v prvem velikostnem razredu sama skupaj s člani gospodinjstva opravlja gojitvena dela, ostali pa gojitvenih del ne izvajajo. Dobra polovica lastnikov v ostalih razredih poleg drugih tudi sama izvaja gojitvena dela. Podobni so odgovori za varstvena dela, kjer malenkost več lastnikov del ne izvaja.

Preglednica 11: Gojitvena dela pri anketirancih

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Sam	3	6	8	7	3	27
Člani gospodinjstva	3	6	7	6	3	25
Sorodniki	0	0	1	1	0	2
Prijatelji, znanci	0	0	0	0	1	1
Najeti delavci	0	1	3	2	1	7
Medsosedska pomoč	0	0	0	0	1	1
Izvajalska podjetja	0	0	1	1	0	2
Dela ne izvajam	10	4	2	3	0	19
n	13	11	15	13	5	57

(V tabeli je podano število odgovorov)

Preglednica 12: Varstvena dela pri anketirancih

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Sam	3	6	8	6	3	26
Člani gospodinjstva	4	6	6	5	3	24
Sorodniki	0	0	1	1	0	2
Prijatelji, znanci	0	0	0	0	1	1
Najeti delavci	0	0	1	2	1	4
Medsosedska pomoč	0	0	0	0	1	1
Izvajalska podjetja	0	0	2	1	0	3
Dela ne izvajam	0	0	4	3	0	21
n	13	11	15	13	5	57

(V tabeli je podano število odgovorov)

Celotna površina opravljene nege gozda vseh anketiranih lastnikov je 85,7 ha (preglednica 13), kar predstavlja 10,2 % planiranih gojitvenih del po zadnjem GGN. Največja površina nege gozda je bila opravljena v drugem velikostnem razredu, saj podatki kažejo, da je kar na 24,5 % gozda bila opravljena nega v preteklem desetletju.

Preglednica 13: Površina nege v preteklem desetletju

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Obdelana površina (ha)	0,6	6,8	18,4	32,9	27	85,7
Delež nege glede na površino gozda	12,4	24,5	17	16,1	12,7	15,4
n	13	11	15	13	5	57

7.3.1.3 Spravilo

Najprimernejši način spravila lesa zaradi drobne posestniške strukture je traktorsko spravilo lesa z različno stopnjo prilagoditve za delo v gozdu. Lastnike smo vprašali tudi, kdo opravlja spravilo. V preglednici 14 je prikazana struktura opravljanja spravila (možnih je več odgovorov zato seštevek ni enak številu anketirancev). V povprečju največ lastnikov spravilo opravijo sami (64,9 %, 37 lastnikov od skupno 57 anketiranih) ter člani gospodinjstva (59,7%, 34 lastnikov od skupno 57 anketiranih). V prvem velikostnem razredu 63,6 % (7 lastnikov od 13 anketiranih v prvem velikostnem razredu) lastnikov spravila ne opravlja. Podobno kot pri sečnji se med drugimi lastniki bolj odločajo za najete delavce kot za izvajalska podjetja.

Preglednica 14: Spravilo lesa pri anketirancih

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Sam	3	8	12	11	3	37
Člani gospodinjstva	2	10	9	10	3	34
Sorodniki	1	0	2	1	0	4
Prijatelji, znanci	0	0	1	1	1	3
Najeti delavci	3	0	2	2	1	8
Medsosedska pomoč	0	0	1	0	1	2
Izvajalska podjetja	0	1	0	0	0	1
Dela ne izvajam	7	0	0	0	0	7
N	13	11	15	13	5	57

(V tabeli je podano število odgovorov)

7.3.1.4 Vzroki negospodarjenja

Posebnost gozdarstva je neracionalnost gospodarjenja na majhnih parcelah, zaradi dolge proizvodnje dobe (Winkler, 1996). Na podlagi ugotovitev v preglednicah 9, 10, 11, 12 in 14, nas je zanimalo, kakšni so vzroki, da lastniki gozdov ne izvajajo vseh del v svojem gozdu. Lastniki v petem velikostnem razredu izvajajo vsa dela v svojem gozdu (preglednica 15). 57,9 % anketiranih ne izvaja vseh del v svoji posesti, zato smo jih vprašali o vzrokih za neizvajanje del v gozdu. Ker je razlogov za neizvajanje del lahko več, je možnih več odgovorov, zato lahko seštevek v preglednici ni enak številu anketirancev. Rezultati so prikazani v preglednici 16 in 17. V prvem velikostnem razredu, kjer jih je odgovarjalo največ, je najpogostejša trditev, da je delo ekonomsko nezanimivo ter da zanj niso usposobljeni. Kot druge vzroke negospodarjenja (preglednica 17) lastniki največkrat navajajo, da za to ni potrebe (lastniki z več kot 1 ha gozda), da je teren nedostopen ali prestrm in zato izvajanje del ni mogoče (prvi velikostni razred). V tretjem velikostnem razredu so lastniki kot vzrok navedli preveliko sanitarne sečnje in da za to ni potrebe.

Preglednica 15: Delež lastnikov, ki opravljajo vsa dela v gozdu

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Lastniki, ki opravljajo vsa dela	15,38	36,36	40	53,84	100	42,10
N	13	11	15	13	5	57

Preglednica 16: Vzroki negospodarjenja

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Premalo časa	2	2	5	2	0	11
Ekonomsko nezanimivo	8	4	1	2	0	15
Nisem usposobljen za delo	7	4	3	1	0	15
Fizično ne zmorem opravljati dela	5	1	1	1	0	8
Gozd mi predstavlja rezervo	1	0	0	1	0	2
Prevelika razdrobljenost posesti	1	0	0	0	0	1
Drugo	3	1	5	2	0	11
n	11	7	9	6	0	33

(V tabeli je podano število odgovorov)

Preglednica 17: Drugi vzroki negospodarjenja

	Velikostni razred				
	1	2	3	4	5
Nedostopnost	2	0	0	0	0
Ni potrebe	0	1	3	2	0
Strmina	1	0	0	0	0
Veliko sanitarne sečnje	0	0	2	0	0
n	3	1	5	2	0

(V tabeli je podano število odgovorov)

7.3.2 Izobraževanje in sodelovanje z revirnim gozdarjem

Za lastnike gozdov je primerna pot do poklicne kvalifikacije preko neformalnega izobraževanja (Kotnik in Winkler, 2005). Lastnik gozda lahko na ta način pridobi nacionalno poklicno kvalifikacijo s potrjevanjem, ovrednotenjem in ugotavljanjem predhodno osvojenih spretnosti in znanja na neformalen način ali z neposrednim preverjanjem. S pridobitvijo te kvalifikacije posameznik pridobi javno listino (certifikat) o poklicni kvalifikaciji (Kotnik in Winkler, 2005). Kot je razvidno iz preglednice 18, udeležba lastnikov na tečajih narašča z velikostjo gozdne posesti. Anketirani lastniki gozdov v prvem in drugem velikostnem razredu se niso ravno intenzivno udeleževali tečajev, kar je razvidno iz preglednice 18. V drugem velikostnem razredu se je tečajev udeležilo samo 9,1 % anketiranih. Vrste obiskanih tečajev, ki so jih lastniki navedli, so bile: varno delo z motorno žago (največkrat obiskan tečaj), spravilo, nega gozda, varno delo v gozdu, sečnja, krojenje, nega in varstvo gozda, gospodarjenje z gozdom (preglednica 19).

Preglednica 18: Udeležba na tečajih za lastnike gozdov, ki jih organizira ZGS

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Udeleženci	15,3	9,1	33,3	53,8	60	31,6
n	13	11	15	13	5	57

Preglednica 19: Št. lastnikov, ki je obiskovalo tečaje

Vrste tečajev	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Gospodarjenje z gozdom	1	0	0	0	0	1
Nega gozda	0	0	0	1	1	2
Varstvo gozda	0	0	0	0	1	1
Sečnja	0	0	2	0	0	2
Krojenje	0	0	1	0	0	1
Varno delo v gozdu	0	0	0	1	0	1
Spravilo	0	0	2	0	1	3
Varno delo z motorno žago	1	1	3	6	2	13
n	2	1	5	7	3	18

Pripravljenost lastnikov za izobraževanje smo ugotavljali z vprašanjem, ali bi se udeležili naslednjih izobraževanj: o sečnji in izdelavi, o krojenju, o spravi lesa, o gojenju gozdov, o varstvu gozdov, o izboljšanju gospodarjenja, o prodaji lesa, o možnostih sodelovanja z drugimi gozdnimi posestniki, o razvoju podeželja in rabi lesne biomase (preglednica 21). 38,6 % vseh lastnikov pa je odgovorilo, da se ne bi udeležili nikakršnega izobraževanja (preglednica 20). Nezainteresirani so predvsem lastniki v prvem velikostnem razredu. V prihodnosti bodo kot nosilci izobraževanja lastnikov gozdov nastopali ZGS, KGZS, srednja gozdarska in lesarska šola (SGLŠ), zasebni biroji in druge različne oblike povezovanja lastnikov gozdov. Ena od takih uspešnih oblik neformalnega izobraževanja je študijski krožek. Vsem naštetim institucijam je skupno, da bodo morali tisti, ki bodo opravljali izobraževanje, poleg gozdarskega znanja obvladati tudi pedagoška znanja in spretnosti komuniciranja. Pri načrtovanju izobraževanja mora sodelovati tudi ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano (MKGP), gozdarski inštitut Slovenije (GIS) in biotehniška fakulteta (BF) (Kotnik in Winkler, 2005).

Preglednica 20: Nezainteresirani lastniki za izobraževanje

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Lastniki (%)	76,92	54,55	13,33	30,77	0	38,60
n	13	11	15	13	5	57

Preglednica 21: Interes za izobraževanje lastnikov

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Sečnja in izdelava	23,08	27,27	73,33	61,54	60	49,12
Krojenje	23,08	27,27	53,33	30,77	80	38,6
Spravilo lesa	7,69	18,18	46,67	38,46	80	33,33
Gojenje gozdov	15,38	36,36	66,67	46,15	80	45,61
Varstvo gozdov	23,08	36,36	66,67	38,46	100	47,37
Izboljšanje gospodarjenja	7,69	36,36	73,33	46,15	100	47,37
Prodaja lesa	7,69	18,18	53,33	61,54	80	40,35
Možnosti sodelovanja z drugimi gozdnimi posestniki	15,38	0	20	38,46	60	22,81
Razvoj podeželja	7,69	27,27	60	69,23	100	47,37
Raba lesne biomase	23,08	36,36	53,33	69,23	100	50,88
n	13	11	15	13	5	57

Sodelovanje z revirnim gozdarjem je na območju GGE oteženo zaradi problema lastniške razdrobljenosti. Gozdarji več sodelujejo z lastniki gozdov z večjimi posestmi, ki imajo interes gospodariti z gozdom (preglednica 22). Pri izbiri drevja za posek sodeluje z revirnim gozdarjem 84,2 % lastnikov. Po Zakonu o gozdovih (1993) bi morali pri odkazilu sodelovati vsi lastniki, vendar vsi lastniki v prvem (53,85 %), drugem (81,8 %) in tretjem (93,9 %) velikostnem razredu ne sodelujejo. Nesodelovanje pri odkazilu kaže na to, da lastniki niso prisotni ko gozdar opravi odkazilo in samo prejmejo odločbo po pošti. Možno pa je tudi, da se ti lastniki poslužujejo tudi nedovoljenega poseka, kar je kaznivo dejanje, za katerega je predvidena denarna kazen (Zakon o gozdovih, 1993). Zaradi goste mreže javnih cest in poljskih poti (predvsem v ravninskem delu) le 26,3 % lastnikov sodeluje pri gradnji in vzdrževanju prometnic, lastniki pa pogosto tudi niso naklonjeni gradbenim posegom (Polajnar in sod., 2005). Skoraj polovica lastnikov (49,1 %) se o izboljšanju gospodarjenja z gozdom posvetuje z revirnim gozdarjem. Manjši interes za izboljšanje gospodarjenja je viden pri lastnikih v drugem in tretjem velikostnem razredu, medtem ko v prvem velikostnem razredu tega interesa sploh ni. V prvem velikostnem razredu sodelujejo lastniki le pri izbiri drevja za posek (53,85 %) ter pri pregledu stanja gozda (46,15%). To kaže na slabo komuniciranje med gozdarjem in lastniki gozdov. Vendar pa se moramo zavedati dejstva, da je lastnikov v prvem velikostnem razredu preko 1200, kar kaže na potrebo po obsežnem komuniciranju gozdarja s temi lastniki. To potrjuje našo hipotezo, da majhna posest zahteva specifičen pristop strokovnih služb za posodobitev gospodarjenja z

gozdom. Gozdar javne službe lahko s svojim delom odločilno vpliva na uspešno gospodarjenje glede na obseg in kakovost del v gozdu.

Preglednica 22: Lastniki, ki sodelujejo z revirnim gozdarjem

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Izdelava GGN	0	0	13,33	30,77	0	10,53
Izdelava GGoj načrta	0	0	33,33	61,54	40	26,32
Izbira drevja za posek	53,85	81,82	93,33	100	100	84,21
Pregledu stanja gozda	46,15	72,73	66,67	100	100	73,68
Gradnji in vzdrževanju prometnic	0	0	20	69,23	60	26,32
Subvencijah	0	36,36	60	76,92	60	45,61
Svetovanje pri gojenju gozda	0	45,45	60	76,92	100	50,88
Svetovanje o izboljšanju gospodarjenja z gozdom	0	45,45	53,33	76,92	100	49,12
Svetovanje pri varstvu	0	45,45	60	76,92	100	50,88
Svetovanje pri izkoriščanju postranskih gozdnih proizvodov	0	0	0	7,69	20	3,51
Možnosti povezovanja z drugimi lastniki	0	0	6,67	7,69	60	8,77
n	13	11	15	13	5	57

7.3.3 Povezovanje lastnikov gozdov

Povezovanje lastnikov gozdov ima v svetu marsikje že dolgo tradicijo. Lastniki se povezujejo na različne načine v različne organizacije, predvsem s ciljem racionalnejšega gospodarjenja z gozdovi in boljšega trženja pridobljenega lesa (Pezdevšek Malovrh, 2006), posledično temu lahko gozd lastniku nudi mnogo več. Želeli smo ugotoviti, kakšen je v GGE interes lastnikov gozda za nove možnosti povezovanja.

7.3.3.1 Interes za povezovanje

Lastniki gozdov v GGE niso povezani. Anketirani lastniki gozdov so dokaj naklonjeni različnim oblikam povezovanja z drugimi gozdnimi posestniki. Na vprašanje, ali bi se povezali z drugimi gozdnimi posestniki (preglednica 23), jih je 54 % odgovorilo pritrdilno. Najbolj zainteresirani za povezovanje so lastniki največjih posesti, kjer so se kar vsi anketirani pripravljani povezovati ter lastniki v tretjem velikostnem razredu (73,33 %).

Najmanj zainteresirani za povezovanje so lastniki najmanjših posesti (30,77 %). Interes lastnikov za povezovanje je enak v četrtem (46,1 %) in drugem (45,4 %) velikostnem razredu.

Preglednica 23: Interes za povezovanje v odvisnosti od velikosti gozdne posesti

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Lastniki (%)	30,77	45,45	73,33	46,15	100	54,39
n	13	11	15	13	5	57

Interes za povezovanje je odvisen tudi od starosti (preglednica 24). Anketirani v starostnem razredu pod 40 let so pokazali največji interes za povezovanje (80 %), iz česar lahko sklepamo, da se mlajši lastniki gozdov bolj zavedajo pomena povezovanja. S spodbujanjem hitrejšega prenosa lastništva na mlajše lastnike bi pospešili tudi povezovanje lastnikov v GGE.

Preglednica 24: Interes za povezovanje v odvisnosti od starosti lastnikov

	Starostni razred (leta)					Skupaj
	do 39	40-49	50-59	60-69	nad 70	
Interes za povezovanje (%)	80	64,29	45,45	53,33	41,67	54,39
n	5	13	12	15	12	57

Bolj izobraženi lastniki bi se naj bolj zavedali pomena povezovanja, zato smo interes za povezovanje primerjali tudi z izobrazbo. Ugotovili smo, da obstaja odvisnost med interesom za povezovanje in izobrazbo lastnika (preglednica 25). Največji interes imajo najbolj izobraženi lastniki (83,3 %)

Preglednica 25: Interes za povezovanje v odvisnosti od izobrazbe lastnikov

	Izobrazba lastnikov			
	Osnovna	Poklicna	Srednja	Višja, visoka, univerzitetna
Interes za povezovanje (%)	40,74	63,63	61,53	83,33
n	27	11	13	6

Anketirani lastniki gozdov so dokaj nenaklonjeni različnim oblikam povezovanja (preglednica 26). V povprečju so lastniki najbolj naklonjeni povezovanju v društva

lastnikov gozdov (28,1 %), vendar le v tretjem, četrtem in petem velikostnem razredu. Lastniki so tudi mnenja, da so strojni krožek (26,3 %), strojna skupnost (24,6 %) in študijski krožek (24,6 %) primerne organizacijske oblike za njihove potrebe. Zato bi bilo potrebno lastnike v GGE bolj obsežno seznaniti z oblikami povezovanja in možnostmi za vključitev v njih.

Preglednica 26: Primernost organizacijske oblike glede na lastnikove potrebe

		Velikostni razred					Skupaj
		1	2	3	4	5	
Strojni krožek	primerna	0	18,18	46,66	31	40	26,31
	delno primerna	15,38	9,09	6,66	0	60	12,28
Strojna skupnost	primerna	7,69	18,18	33,33	31	40	24,56
	delno primerna	0	18,18	0	8	60	10,52
Društvo lastnikov gozdov	primerna	0	0	46,66	38	80	28,07
	delno primerna	7,69	9,09	6,66	8	0	7,01
Zadruga	primerna	7,69	0	0	23	40	10,52
	delno primerna	0	18,18	13,33	0	0	7,01
Študijski krožek	primerna	15,38	18,18	33,33	23	40	24,56
	delno primerna	0	18,18	6,66	8	60	12,28
n		13	11	15	13	5	57

7.3.3.2 Razlogi za povezovanje

Lastniki gozda se odločajo za povezovanje zaradi različnih razlogov. Razlogi se med posamezniki razlikujejo, prav tako pa se spreminja njihova pomembnost. V anketi smo želeli ugotoviti, kateri so tisti razlogi (področja), zaradi katerih so se ali pa bi se anketirani odločili povezati z drugimi, ter kateri od navedenih razlogov (področij) so zanje najpomembnejši (Pezdevšek Malovrh, 2006). Anketiranim smo navedli 18 razlogov, pri katerih smo za merilo mnenj uporabili pet stopenjsko Likertovo lestvico (1 - zelo nepomembno, 2 – nepomembno, 3 – niti nepomembno, niti pomembno, 4 – pomembno in 5 - zelo pomembno). V preglednici 27 so prikazani povprečni rezultati pomembnosti področij za povezovanje. Prikazana je tudi variabilnost odgovorov (standardna deviacija) in značilnost razlik v odgovorih med velikostnimi tipi posesti (Kruskall-Wallisov test).

Preglednica 27: Pomembnost področij za povezovanje

Področja povezovanja	Povp. vrednost	Std.D.	Kruskal-Wallisov test		n
			χ^2	p	
Medsebojno obveščanje	<u>3,25</u>	1,123	15,667	0,004***	57
Pridobivanje lesa	3,00	1,052	10,401	0,034**	57
Izvajanje gojitvenih del	3,14	1,093	10,266	0,036**	57
Izvajanje varstvenih del	3,12	1,166	6,889	0,142	57
Gradnja in vzdrževanje gozdnih prometnic	3,16	1,162	8,794	0,066*	57
Možnosti za razvoj dopolnilnih gozdarskih dejavnosti	2,93	1,116	13,286	0,010***	57
Prodaja lesa in drugih gozdnih proizvodov	3,21	1,221	14,771	0,005***	57
Izobraževanje lastnikov	3,09	1,184	18,395	0,001***	57
Izkoriščanje lesne biomase v energetske namene	<u>3,28</u>	1,192	11,006	0,026**	57
Predelava lesa	2,93	1,163	11,151	0,025**	57
Pridobivanje sredstev iz RS in EU	<u>3,35</u>	1,275	16,929	0,002***	57
Ugodnejši nakupi rezervnih delov in opreme	3,19	1,187	17,010	0,002***	57
Zmanjševanje negativnih posledic razdrobljene gozdne posesti	3,09	1,243	9,567	0,048**	57
Spodbujanje inovativnosti	3,16	1,192	6,890	0,142	57
Vplivanje na oblikovanje gozdarske politike	2,86	1,109	14,106	0,007***	57
Razvoj podeželja	<u>3,23</u>	1,150	13,862	0,008***	57
Varstvo narave	<u>3,32</u>	1,256	9,926	0,042**	57
Medsebojno druženje	3,09	1,184	14,927	0,005***	57

*** 0,01, ** 0,05, * 0,1

Anketirani, ki bi se povezali ali pa so že povezani, so ocenili pomembnost različnih razlogov povezovanja. Anketirani so mnenja, da je povezovanje najpomembnejše zaradi pridobivanja sredstev iz RS in EU (povprečna vrednost 3,35), varstva narave (povprečna vrednost 3,32), izkoriščanja lesne biomase v energetske namene (povprečna vrednost 3,28), medsebojnega obveščanja (povprečna vrednost 3,25) in razvoja podeželja (povprečna vrednost 3,23). Odgovori med lastniki gozdov znotraj velikostnih razredov so vsi značilno različni ($p < 0,05$), razen pri trditvah, da je povezovanje pomembno z namenom spodbujanje inovativnosti ($p = 0,142$), izvajanja varstvenih del ($p = 0,142$) in gradnje in vzdrževanja gozdnih prometnic ($p = 0,066$). Podrobnejša analiza značilno različnih odgovorov znotraj velikostnih razredov bi preseгла predviden obseg raziskave.

7.3.3.3 Oblike povezovanja

Možnih oblik povezovanja je veliko in se pojavljajo v različnih prostovoljnih in obveznih organizacijskih oblikah. Na državni ravni so lastniki gozdov in kmetijskih zemljišč, ki presežejo določen katastrski dohodek (približno 85 €/ha), združeni v KGZS. Teh lastnikov je okoli 175 000 in za njih je članstvo v KGZS zakonsko obvezno. Na državni ravni zastopa lastnike gozdov tudi Zveza lastnikov gozdov, ki povezuje 17 različnih društev, strojnih krožkov in študijskih krožkov po celi Sloveniji, skupaj preko 2000 ljudi (Pezdevšek Malovrh 2007), ki delujejo na lokalni ravni. Ravno tako Zadružna zveza povezuje pretežni del kmetijskih in gozdarskih zadrug v Sloveniji in jih zastopa na državni in meddržavni ravni. Na lokalni ravni poznamo več oblik prostovoljnega povezovanja lastnikov gozdov, kot so društva lastnikov gozdov, zadruge, strojne skupnosti, obrtne storitve, strojni krožki, študijski krožki itd. Pri vseh naštetih je v osnovi v ospredju prizadevanje za povezovanje razdrobljene gozdne posesti, znižanje stroškov dela, kakor tudi povečanje kakovosti dela in konkurenčnosti na trgu, izobraževanje, informiranje, možnost dodatnega zaslužka za kmečko prebivalstvo, torej zagotavljanje socialne varnosti itd. (Pezdevšek Malovrh, 2006). Najbolj znane oblike povezovanja v gozdarstvu so zadružništvo (splošno in specializirano zadružništvo), oblike povezovanja pri rabi strojev (strojni krožki, strojne skupnosti) in društva ali združenja (Pezdevšek Malovrh, 2005).

- Članstvo

Zanimalo nas je, ali so lastniki gozdov člani katere od organizaciji in kako so zadovoljni z njihovim delovanjem. Na podlagi anketiranja smo ugotovili, da na območju GGE ne obstajajo kakšne druge organizirane oblike povezovanja, razen Kmetijske zadruga Cerklje (zadruga) in KGZS. Največ anketiranih je članov KGZS in zadruga (preglednica 28).

Preglednica 28: Delež članov v organizacijah po velikostnih razredih

Oblike povezovanja (%)	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Zadruga	15,38	18,18	40,00	69,23	40,00	36,84
KGZS	23,07	63,63	86,66	84,61	100,00	68,42
n	13	11	15	13	5	57

Članstvo se spreminja z velikostjo gozdne posesti. Delež anketiranih, ki so člani zadruga, je najmanjši v prvem in drugem velikostnem razredu, največji pa v četrtem, kjer je več kot dve tretjini anketiranih članov zadruga. Razumljivo je, da je članov KGZS več kot članov zadruga, saj so zaradi zakonsko obveznega članstva skoraj vsi lastniki iz tretjega (86 %), četrtega (84 %) in petega (100 %) velikostnega razreda včlanjeni v KGZS.

- Zadovoljstvo članov z organizacijami

Zadovoljstvo z delovanjem različnih oblik povezovanja smo ugotavljali z odgovori s pet stopenjsko lestvico Likertovega tipa (1 – zelo nezadovoljen, 2 – nezadovoljen, 3 – deloma nezadovoljen, deloma zadovoljen, 4 – zadovoljen in 5 – zelo zadovoljen). Rezultati odgovorov so prikazani v preglednici 29. Glede na obliko povezovanja so anketirani bolj zadovoljni z delovanjem zadruga (povprečna vrednost 3,33) kot s KGZS (povprečna vrednost 2,36). Morda bi se na tem mestu lahko vprašali, kakšen je smisel delovanja in obveznega članstva v KGZS (Pezdevšek Malovrh, 2006). Lastniki gozdov na področju GGE so slabo seznanjeni s posameznimi oblikami povezovanja, zato bi bilo lastnike smiselno s strani krovnih zvez povezovanja lastnikov ter države preko KGZS in ZGS seznaniti s prednostmi in priložnostmi, ki se jim ponujajo v okviru posamezne oblike, ter jih na ta način približati ljudem. Preko različnih oblik povezovanja bi lastniki večali svoj gospodarski učinek in zmanjševali notranjo konkurenčnost.

Preglednica 29: Zadovoljstvo z delovanjem organizacij

<u>Oblike povezovanja</u>	<u>Povprečna vrednost</u>	<u>n</u>
Zadruga	3,33	21
KGZS	2,36	39

- Sodelovanje z drugimi lastniki

Lastnike smo tudi vprašali, kako oni ocenjujejo dosedanje sodelovanje z drugimi lastniki gozdov. Oceno sodelovanja z drugimi lastniki smo ugotavljali z odgovori s pet stopenjsko lestvico Likertovega tipa (1 – nezadostni, 2 – zadovoljivo, 3 – dobro, 4 – zelo dobro in 5 – odlično). Rezultat je prikazan v preglednici 30. Sodelovanje z drugimi lastniki so anketirani ocenili kot dober (povprečna vrednost 3,23). S Kruskal – Wallisovim testom

smo želeli ugotoviti, ali obstajajo razlike med oceno sodelovanja z drugimi lastniki gozdov med različnimi velikostnimi tipi posesti. Odgovori med lastniki gozdov znotraj velikostnih razredov so značilno različni ($p < 0,1$) pri 10 % tveganju.

Preglednica 30: Ocena sodelovanja z drugimi lastniki gozdov

Povp. vrednost	Std. D.	Kruskal-Wallisov Test		n
		χ^2	p	
3,23	0,945	8,173	0,085*	57

*** 0,01, ** 0,05, * 0,1

Pri oceni sodelovanja z drugimi lastniki je test značilnosti razlik (χ^2) med posameznimi velikostnimi razredi (preglednica 31) pokazal, da obstajajo statistično značilne razlike pri pet odstotnem tveganju (**) med velikostnim razredom ena in tri ter med velikostnim razredom ena in pet, in statistično značilne razlike pri deset odstotnem tveganju (*) med velikostnim tipom ena in dve.

Preglednica 31: Vrednosti χ^2 testa značilnosti razlik med velikostnimi kategorijami (ocena sodelovanja z drugimi lastniki)

		Velikostni razred			
		1	2	3	4
Velikostni razred	2	3,671* p=0,055			
	3	4,942** p=0,026	0,297 p=0,586		
	4	2,357 p=0,125	0,023 p=0,879	0,001 p=0,980	
	5	5,956** p=0,015	2,597 p=0,107	1,216 p=0,270	0,474 p=0,491

Zaradi majhnega vzorca, predvsem v petem velikostnem razredu, test značilnosti razlik ni povsem korekten. Pri oceni sodelovanja med drugimi lastniki lahko iz testa značilnosti razlik med posameznimi velikostnimi razredi sklepamo, da na sodelovanje vpliva tudi dejavnik velikosti posesti. Neznačilne razlike v odgovorih se pojavljajo predvsem med večjimi velikostnimi razredi.

7.3.3.4 Vloga in vpliv institucij

Povezovanje lastnikov gozdov je rdeča nit vseh aktivnosti, ki jih bo potrebno izvajati v prihodnje v slovenskih gozdovih in bo moralo temeljiti na uspešnem in učinkovitem gospodarjenju z zasebnimi gozdovi (Pezdevšek Malovrh, 2006). Žal se v gozdarstvu premalo zavedamo pomena povezovanja, kajti posamezen lastnik lahko na področjih gozdarstva doseže zelo malo ali skoraj nič (Pezdevšek Malovrh, 2006). Glede na izrazito razdrobljenost gozdne posesti so dobrodošle vse oblike povezovanja, ki bodo pospeševale učinkovito gospodarjenje.

- Vloga akterjev pri povezovanju

V anketi smo se osredotočili na mnenje lastnikov gozdov o pomenu in vlogi posameznih akterjev pri povezovanju lastnikov gozdov (preglednica 32). Mnenje lastnikov o vlogi posameznih akterjev pri povezovanju smo ugotavljali z odgovori s pet stopenjsko lestvico Likertovega tipa (1 – zelo nepomembno, 2 – nepomembno, 3 – niti nepomembno niti pomembno, 4 – pomembno in 5 – zelo pomembno).

Preglednica 32: Mnenje lastnikov gozdov o vlogi posameznih akterjev pri povezovanju

akterji	Povp. vrednost	Std. D.	n
Lastniki	3,95	0,953	57
Država	3,11	0,958	57
Lokalne skupnosti	3,19	0,854	57
Zavod za gozdove Slovenije	4,05	1,076	57
Kmetijsko gozdarska zbornica	2,75	1,040	57
Zadružna zveza	2,33	0,787	57
Zveza lastnikov gozdov	2,42	0,823	57
Zveza strojnih krožkov	2,30	0,680	57

Največjo vlogo pri povezovanju lastniki gozdov pripisujejo ZGS (povprečna vrednost 4,05) ter sami sebi (povprečna vrednost 3,95). ZGS, ki je vsakodnevno v stiku z lastniki, mora sodelovati pri ustanavljanju in nadaljnjem delovanju povezovanja lastnikov gozdov ter nuditi strokovno pomoč. Lastniki se zavedajo, kako pomembno vlogo imajo pri povezovanju. Potrebno bi bilo, da bi se lastniki sami začeli bolj ukvarjati z reševanjem problemov zasebnega sektorja gozdarstva, saj se bodo posamezne oblike povezovanja

lastnikov gozdov začele razvijati pod pogojem, da bodo sami dali pobudo in tudi aktivno sodelovali tako pri organiziranju kot pri samem delovanju. KGZS lastniki ne pripisujejo pomembne vloge pri povezovanju lastnikov gozdov (povprečna vrednost 2,75). KGZS je krovna organizacija, ki mora po zakonu skrbeti za izboljšanje in razvoj gospodarjenja z gozdovi (1999), zato bi morala biti njena vloga pri povezovanju lastnikov gozdov zelo pomembna. Lastniki pa so njeno vlogo skoraj izenačili z vlogo zveze lastnikov gozdov (povprečna vrednost 2,42), združne zveze (povprečna vrednost 2,33) in zveze strojnih krožkov (povprečna vrednost 2,30), ki na območju GGE niso aktivno prisotne. To pomeni, da po mnenju lastnikov KGZS premalo naredi na področju povezovanja lastnikov gozdov. To še dodatno nakazuje na dejstvo, da si ljudje želijo bolj učinkovitega delovanja KGZS na področju gozdarstva (Pezdevšek Malovrh, 2006).

- Opravljanje dejavnosti

Lastnike gozdov smo vprašali, katere institucije oziroma oblike povezovanja lastnikov gozdov naj bi opravljale določene aktivnosti (dejavnosti), ki so pomembne za gospodarjenje z gozdom. Po mnenju velike večine lastnikov naj bi vse dejavnosti opravljal ZGS (preglednica 33). ZGS naj bi bila glavna ali edina institucija, ki naj bi opravljala naslednje dejavnosti: izdelava gozdnogojitvenih načrtov (96,5 % anketiranih je takega mnenja), izdelava gozdnogospodarskih načrtov (94,7 %), svetovanje o krojenju in rabi lesa (93 %), svetovanje o pridobivanju lesa (93 %), svetovanje in podpora pri odpiranju gozda z prometnicami (93 %), izvajanje nadzora (91,2 %), izbira drevja za posek (89,5 %), prenos informacij do lastnika (89,5 %) ter oskrba z varovalnimi sredstvi (89,5 %). Izobraževanje lastnikov naj bi poleg ZGS (87,7 %) opravljal tudi KGZ (21,1%) ter SGLŠ (14 %). Z lastniki naj bi največ komuniciral ZGS (91,2 %) ter KGZS (14 %). Povezovanje lastnikov gozdov naj bi poleg ZGS (78,9 %) promovirali tudi KGZS(15,8 %) in Zveza lastnikov gozdov Slovenije (10,5 %). Svetovanje pri trženju lesa naj bi opravljal ZGS (75,4 %), KGZS (24,6 %), zadruga (12,3 %) in Zveza lastnikov gozdov Slovenije (10,5 %).

Preglednica 33: Institucije, ki naj bi po mnenju lastnikov opravljale:

	MKGP	ZGS	KGZS	Z	ZLGS	DLG	ŠK	SGLŠ	SK	Zasebni biroji	Nihče
Izbira drevja za posek	3,5	89,5	1,8	0	3,5	5,3	0	0	0	0	5,3
Izobraževanje lastnikov	8,8	87,7	21,1	7	1,8	1,8	7	14	5,3	1,8	3,5
Komuniciranje z lastniki	5,3	91,2	14	7	5,3	5,3	1,8	3,5	5,3	1,8	3,5
Promocija povezovanja lastnikov	8,8	78,9	15,8	8,8	10,5	7	1,8	3,5	3,5	3,5	5,3
Izdelava gozdnogospodarskih načrtov	7	94,7	1,8	0	1,8	1,8	1,8	0	0	3,5	3,5
Izdelava gozdnogojitvenih načrtov	5,3	96,5	1,8	0	1,8	1,8	1,8	0	0	3,5	3,5
Svetovanje o krojenju in rabi lesa	0	93	8,8	3,5	3,5	1,8	5,3	5,3	5,3	5,3	3,5
Svetovanje o pridobivanju lesa	1,8	93	8,8	3,5	3,5	1,8	5,3	7	3,5	5,3	3,5
Svetovanje pri trženju lesa	0	75,4	24,6	12,3	10,5	8,8	3,5	1,8	3,5	8,8	5,3
Svetovanje in podpora pri odpiranju gozda z prometnicami	7	93	5,3	3,5	5,3	5,3	1,8	1,8	3,5	3,5	3,5
Informiranje o spremembi zakonodaje	36,6	75,4	1,4	3,5	5,3	7	3,5	1,8	0	5,3	3,5
Izvajanje nadzora	7	91,2	7	0	1,8	0	0	0	0	0	3,5
Prenos informacij do lastnika	8,8	89,5	8,8	3,5	8,8	7	5,3	3,5	3,5	7	3,5
Zastopanje interesov lastnikov	3,5	77,2	26,3	10,5	14,0	10,5	3,5	3,5	3,5	1,8	3,5
Usklajevanje interesov z ostalimi uporabniki prostora	8,8	78,9	17,5	7	7	7	1,8	1,8	1,8	3,5	3,5
Oskrbo z varovalnimi sredstvi	3,5	89,5	7	7	0	0	0	0	5,3	3,5	3,5
Informiranje o izvajalcih gozdnih del	1,8	89,5	8,8	10,5	7,0	3,5	1,8	0	5,3	8,8	3,5

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, ZGS – Zavod za gozdove Slovenije, KGZS – Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Z – Zadruga, ZLGS – Zveza lastnikov gozdov Slovenije, DLG – Društvo lastnikov gozdov, ŠK – Študijski krožek, SGLŠ – Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna, SK – Strojni krožek

Izstopa MKGP (38,6 %), ki naj bi po mnenju lastnikov poleg ZGS (75,4 %) opravljalo informiranje o spremembi zakonodaje. Interese lastnikov naj bi zastopalo največ institucij, poleg ZGS (77,2 %) tudi KGZS (26,3 %), Zveza lastnikov gozdov Slovenije (14 %), društvo lastnikov gozdov (10,5 %) in zadruga (10,5 %). Usklajevanje interesov z ostalimi uporabniki prostora naj bi opravljali ZGS (78,9 %) in KGZS (17,5 %). O izvajalcih gozdnih del naj bi informirali lastnike predvsem ZGS (89,5 %) in zadruga (10,5 %). Velika večina anketiranih je torej mnenja, da bi vse dejavnosti moral opravljati ZGS

- Vpliv institucij

Mnenje lastnikov gozdov o vplivu institucij na razvoj gospodarjenja zasebnih gozdov in gospodarjenja z njimi smo ugotavljali s pet stopenjsko lestvico Likertovega tipa (1 – zelo zavirajo, 2 – malo zavirajo, 3 – niti ne zavirajo niti pospešujejo, 4 – malo pospešujejo in 5 – zelo pospešujejo). Rezultati so prikazani v preglednica 34. Po mnenju anketirancev ZGS najbolj pospešuje razvoj gospodarjenja (povprečna vrednost 4,15), sledijo pa mu Zveza lastnikov gozdov Slovenije (povprečna vrednost 3,88), Zveza strojnih krožkov Slovenije in društvo lastnikov gozdov (povprečna vrednost 3,57), gozdarska inšpekcija (povprečna vrednost 3,53), strojni krožek (povprečna vrednost 3,33), študijski krožek (povprečna vrednost 3,2), zadruga (povprečna vrednost 3,19), MKGP (povprečna vrednost 3,18). Slabo sta bili ocenjeni instituciji KGZS (povprečna vrednost 2,86) in zadružna zveza (povp.ocena 2,57), ki naj bi po mnenju anketirancev bolj zavirali kot pospeševali razvoj gospodarjenja z zasebnimi gozdovi. Različne oblike povezovanja lastnikov so anketiranim v večini primerov nepoznane, zato tudi ne poznajo njihovega delovanja. Naloga teh institucij je, da postanejo bolj prepoznavne tudi na tem področju. Predvsem KGZS ima še mnogo rezerv za promocijo različnih oblik povezovanja lastnikov gozdov, s to promocijo pa bi se tudi njen vpliv povečal.

Preglednica 34: Vpliv institucij na razvoj gospodarjenja z zasebnimi gozdovi

Akterji	Povp. vrednost	Std. D.	n
MKGP	3,18	0,834	38
gozdarska inšpekcija	3,53	0,815	45
ZGS	4,15	0,826	52
KGZS	2,86	0,915	43
zadružna zveza	2,57	0,978	21
zveza strojnih krožkov Slovenije	3,57	1,134	7
zveza lastnikov gozdov Slovenije	3,88	0,835	8
društvo lastnikov gozdov	3,57	1,134	7
študijski krožek	3,20	1,095	5
strojni krožek	3,33	1,033	6
zadruga	3,19	0,736	27

- Zadovoljstvo institucij

Lastnike gozdov smo vprašali, kako so glede na njihove potrebe zadovoljni z delovanjem različnih institucij (preglednica 35). Tudi to smo ugotavljali s pet stopenjsko lestvico Likertovega tipa (1 – zelo nezadovoljen, 2 – nezadovoljen, 3 – deloma nezadovoljen, deloma zadovoljen, 4 – zadovoljen in 5 – zelo zadovoljen). Najbolj so zadovoljni z delovanjem ZGS (povprečna ocena 4,13), veliko manj lastnikov pa pozna delovanje SGLŠ (povprečna vrednost 3,48), ki je na drugem mestu po zadovoljstvu anketiranih (le 23 od 57 anketiranih). Zelo malo lastnikov pozna delovanje zveze strojnih krožkov (7 od 57 anketiranih), zadružne zveze (8 od 57 anketiranih) ter zveze lastnikov gozdov (9 od 57 anketiranih). Nepoznavanje delovanja teh institucij je predvsem v tem, da so v Sloveniji postale bolj aktualne šele v zadnjem času in nimajo dolge tradicije delovanja. V GGE pa se še niso uveljavile. Lastniki tudi niso tako finančno odvisni od prihodka iz gozda, zato nimajo potreb za povezovanje.

Preglednica 35: Zadovoljstvo z delovanjem institucij glede na potrebe lastnikov gozdov

Akterji	Povp. vrednost	Std. D.	n
MKGP	3,10	0,714	49
gozdarska inšpekcija	3,18	0,910	51
ZGS	4,13	0,817	52
SGLŠ	3,48	0,790	23
zveza lastnikov gozdov	3,67	1,118	9
zadružna zveza	3,13	0,991	8
zveza strojnih krožkov	3,43	0,976	7

7.3.4 Sklepne ugotovitve o aktivnosti lastnikov

Na podlagi navedenega v poglavju 7.3.1 se je potrdila prva hipoteza, da ima v GGE velikost gozdne posesti vpliv na pripravljenost lastnikov za delo v gozdu. Lastniki z večjo gozdno posestjo več dela v gozdu opravijo sami. Podatki obdelanih anket nakazujejo, da gozdni posestniki več dela opravijo sami, seveda ob pomoči druge delovne sile. Zanimiv je tudi podatek, da gozdni posestniki v drugem velikostnem razredu (1 do 5 ha) zaradi rentabilnosti redko najamejo delavce ali podjetja za izvajanje del v gozdovih.

Na podlagi rezultatov iz ankete pa moramo zavrniti drugo hipotezo, da lastniki, ki imajo v lasti do 5 ha gozda, v gozdu opravljajo samo nujna dela, kot je sanitarna sečnja zaradi lubadarjev. Izkazalo se je namreč, da slaba polovica lastnikov v drugem velikostnem razredu (1 do 5 ha) ne opravlja le varstvenih in gojitvenih del, ostala dela (redno sečnjo, spravilo) pa opravljajo.

Analiza rezultatov v poglavju 7.3.3.1 kaže na potrditev četrte hipoteze, da velikost posesti in stopnja izobrazbe vpliva na zainteresiranost lastnikov za povezovanje in sodelovanje. Lastniki manjših posesti ter nižje izobrazbe dejansko manj zainteresirani za povezovanje. To je dobro razvidno v preglednicah 23 in 25. Rezultati, ki smo jih analizirali v poglavju 7.3.3.4, nam pokažejo, da lastniki gozdov niso najbolj zadovoljni z delovanjem KGZS in drugih organizacij, ki nimajo tako specifičnega pristopa za gospodarjenje z gozdom kot ZGS. S slednjim so najbolj zadovoljni in mu pripisujejo največjo vlogo pri povezovanju in opravljanju vseh aktivnosti na področju gozdarstva.

Po mnenju lastnikov je ZGS organizacija, ki najbolj pospešuje razvoj gospodarjenja zasebnih gozdov in ima največjo vlogo pri povezovanju. Z njegovim delovanjem so lastniki tudi najbolj zadovoljni, opravljal pa naj bi tudi vse pomembne aktivnosti za gospodarjenje z gozdom. To potrjuje našo tretjo hipotezo, saj gozdar javne službe, kateremu lastniki pripisujejo tudi največji pomen, dejansko lahko vpliva na obseg in kakovost gozdnih del z bolj obsežnim komuniciranjem in promocijo povezovanja lastnikov. Lastniki, povezani v institucije bi gozdarju močno olajšali delo komuniciranja, hkrati pa bi se povečal obseg in kakovost del v gozdu.

7.4 OPREMLJENOST LASTNIKOV GOZDOV

Z vidika pripravljenosti in usposobljenosti za neposredno gospodarjenje z gozdovi lahko gozdne posestnike razdelimo v tri značilne skupine:

- usposobljeni in pripravljeni delati v svojem gozdu (gospodariti),
- pripravljeni, vendar ne dovolj usposobljeni za gozdna dela,
- ne želijo (nimajo interesa) delati v gozdu niti niso usposobljeni za gozdna dela (Krč, 2002).

Lastnik brez ustrezne zaščitne opreme in delavnih sredstev ni pripravljen in usposobljen za delo v gozdu.

7.4.1 Zaščitna oprema

Uporabo zaščitne opreme anketiranih lastnikov smo ugotavljali s pet stopenjsko lestvico Likertovega tipa (1 – vedno, 2 – skoraj vedno, 3 – pogosto, 4 – občasno in 5 – nikoli). V preglednici 36 so prikazani povprečni rezultati uporabe zaščitne opreme lastnikov. Kot je razvidno iz preglednice, lastniki za delo v gozdu skoraj vedno uporabljajo rokavice (povprečna vrednost 1,98). Vse premalo pa lastniki uporabljajo vso ostalo zaščitno opremo. Manj pogosto uporabljajo čevlje s kovinsko kapico (povprečna vrednost 3,23), še manj čelado (povprečna vrednost 3,58), zaščitno mrežo (povprečna vrednost 3,7) in glušnike (povprečna vrednost 3,72). Najmanj, samo občasno lastniki uporabljajo gozdarske hlače (povprečna vrednost 3,57). Posledica slabe rabe zaščitne opreme je večja nevarnost poškodb in nesreč. Prikazana je tudi variabilnost odgovorov (standardna deviacija), ki kaže, da odgovori zelo odstopajo od povprečnih vrednosti, zato smo analizirali tudi uporabo zaščitne opreme po velikostnih razredih gozdne posesti. Rezultati so prikazani v preglednici 37. Pri uporabi zaščitne opreme je dobro vidno, da lastniki z manjšo posestjo manj uporabljajo zaščitno opremo (preglednica 37). Medtem ko rokavice uporabljajo lastniki v vseh velikostnih razredih gozdne posesti bolj pogosto ali vedno - najmanj v prvem (povprečna vrednost 2,85), najpogosteje pa v četrtem velikostnem razredu (povprečna vrednost 1,38) - je uporaba ostale zaščitne opreme zadovoljiva le v petem

velikostnem razredu. Uporaba čelade je najpogostejša v petem (povprečna vrednost 1,8) in četrtem (povprečna vrednost 2,46) velikostnem razredu. V ostalih treh manjših velikostnih razredih, je uporaba čelade nezadovoljiva, saj jo lastniki uporabljajo občasno ali nikoli (povprečna vrednost ≥ 4). Podobno je tudi z uporabo glušnikov in zaščitne mreže, le da so tu povprečne vrednosti še malenkost višje, kar kaže na še manjšo uporabo. Gozdarske hlače uporabljajo zelo malo tako v prvih treh razredih kot tudi v četrtem velikostnem razredu (povprečna vrednost 3,38). Čevlje s kovinsko kapico začnejo pogosteje uporabljati v tretjem velikostnem razredu (povprečna vrednost 2,73). Iz tega lahko sklepamo, da lastniki do 10 ha največkrat ne uporabljajo osnovne zaščitne opreme, potrebne za delo v gozdu, ali pa je niti nimajo v lasti.

Preglednica 36: Pogostost uporabe zaščitne opreme pri delu v gozdu

Akterji	Povp. vrednost	Std. D	n
Čelada	3,58	1,721	57
Glušniki	3,72	1,666	57
Zaščitna mreža	3,70	1,783	57
Rokavice	1,98	1,518	57
Gozdarske hlače	4	1,648	57
Čevlji s kovinsko kapico	3,23	1,813	57

ocene: 1 – vedno, 2 – skoraj vedno, 3 – pogosto, 4 – občasno in 5 – nikoli

Preglednica 37: Uporaba zaščitne opreme po velikostnih razredih gozdne posesti

	Velikostni razred				
	1	2	3	4	5
Čelada	4,38	4,18	4	2,46	1,8
Glušniki	4,62	4	4,13	2,62	2,4
Zaščitna mreža	4,62	4,27	4,13	2,62	1,6
Rokavice	2,85	2,36	1,53	1,38	1,8
Gozdarske hlače	4,69	4,64	4,2	3,38	1,8
Čevlji s kovinsko kapico	4	4,27	2,73	2,69	1,8
n	13	11	15	13	5

ocene: 1 – vedno, 2 – skoraj vedno, 3 – pogosto, 4 – občasno in 5 – nikoli

7.4.2 Delovna sredstva

Tržne razmere in visok delež sanitarne sečnje govore v prid povečani mehaniziranosti, ki omogoča hitre intervencije (Polajnar in sod., 2005). Lastnike smo povprašali po uporabi

delavnih sredstev. Tako kot uporaba zaščitne opreme je tudi uporaba delovnih sredstev pri lastnikih z manjšo posestjo zelo skromna (preglednica 38). Zaradi majhne uporabe motorne žage v prvem velikostnem razredu (53,8 %) nas je zanimalo tudi, kako so opremljeni samo lastniki gozdov. Zato smo naredili povezavo med uporabo delavnih sredstev in lastniki, ki s člani gospodinjstva sami opravljajo delo v gozdu (preglednica 39). Ugotovili smo, da ti lastniki več uporabljajo motorno žago v prvem (85,71 %) in v tretjem velikostnem razredu, kjer vsi lastniki uporabljajo motorno žago. Uporaba traktorjev v prvem velikostnem razredu (15,38 %) ni velika in ostaja nespremenjena tudi med lastniki, ki sami delajo v gozdu (14,29 %). V drugem velikostnem razredu kar 81,82 % lastnikov uporablja kmetijski traktor, vendar nihče med njimi ne uporablja vitla. Spravilo opravijo z verigami s kljuko ali ročno (drva). Tudi v tretjem velikostnem razredu več kot polovica lastnikov še ne uporablja vitle. Gozdarski traktor in žičnico uporabljajo samo lastniki z največjo gozdno posestjo. Harvesterjev in forwarderjev lastniki ne poznajo, ker se v GGE ti stroji ne uporabljajo.

Preglednica 38: Uporaba delovnih sredstev po velikostnih razredih

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Motorna žaga	53,85	90,91	93,33	100	100	85,96
Kmetijski traktor	15,38	81,82	93,33	100	80	73,68
Gozdarski traktor	0	0	0	0	40	3,51
Vitel	15,38	0	40	61,54	100	36,84
Žičnica	0	0	0	0	20	1,75
n	13	11	15	13	5	57

Preglednica 39: Uporaba delovnih sredstev po velikostnih razredih
 (samo lastniki, ki s člani gospodinjstva sami opravljajo dela v gozdu)

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Motorna žaga	85,71	90,91	100	100	100	95,74
Kmetijski traktor	14,29	81,82	100	100	66,67	80,85
Gozdarski traktor	0	0	0	0	33,33	2,13
Vitel	14,29	0	42,86	66,67	100	38,30
Žičnica	0	0	0	0	33,33	2,13
n	7	11	14	12	3	47

7.4.3 Sklepne ugotovitve glede opremljenosti lastnikov

Na podlagi navedenega v poglavju 6.4 se je potrdil drugi del prve hipoteze, da ima v GGE velikost gozdne posesti vpliv na opremljenost lastnikov gozdov. Lastniki z večjo gozdno posestjo so bolj opremljeni in pripravljeni za delo v gozdu (kar pa ne pomeni, da so tudi usposobljeni za delo v gozdu), nadalje bi jih lahko razdelili še na dovolj usposobljene in neusposobljene za delo v gozdu. Pri uporabi delavnih sredstev in zaščitne opreme je občutna razlika med velikostnimi razredi, kar je razvidno iz preglednic 37, 38 in 39. Kar je razumljivo, saj veliko več lastnikov z manjšo gozdno posestjo del v gozdu ne opravljajo sami. Tehnološko zastarela oprema lastnikov gozdov za delo v gozdu je še en dejavnik, ki deluje v prid strojne sečnje v zasebnih gozdovih (Polajnar in sod., 2005).

7.5 POMEN IN NAVEZANOST LASTNIKOV NA GOZD

7.5.1 Odnos lastnikov do gozda

Odnos anketiranih lastnikov gozdov do gozda smo ugotavljali s pet stopenjsko lestvico Likertovega tipa (1 – zelo se ne strinjam, 2 – se ne strinjam, 3 – se niti ne strinjam, niti strinjam, 4 – se strinjam in 5 – zelo se strinjam). V preglednici 40 so prikazani povprečni rezultati odnosa lastnikov do gozda. Prikazana je tudi variabilnost odgovorov (standardna deviacija) in značilnost razlik v odgovorih med velikostnimi tipi posesti (Kruskal-Wallisov test). Anketirani imajo dober odnos do gozda, saj so mnenja, da je gozd pomemben zaradi svoje ekološke funkcije (povprečna vrednost 4,35), da je gozd bistvena sestavina zdravega okolja (povprečna vrednost 4,25) ter, da je gozd bistvena sestavina podeželja (povprečna vrednost 4,21). To ni nepomembno za nadaljnje usmerjanje razvoja podeželja, saj je vpliv gozdov, ki pokrivajo skoraj 60 % celotne površine Slovenije, na podobo ruralnih območij zelo pomemben. S pomočjo Kruskal – Wallisovega testa smo želeli ugotoviti, če obstajajo razlike v odnosu do gozda med različnimi velikostnimi tipi posesti. Odgovori med lastniki gozdov znotraj velikostnih tipov so značilno različni ($p < 0,01$) pri trditvi, da je gozd rezerva za naložbe v kmetijsko gospodarstvo ($p = 0,003$), ter značilno različni ($p < 0,05$) pri trditvah, da lastnina gozda prinaša ugled ($p = 0,012$) in pri trditvi, da gozd daje materialne (denarne) koristi ($p = 0,041$).

Preglednica 40: Odnos lastnikov do gozda in razlike med velikostnimi tipi posesti

Odnos do gozda	Povp. vrednost	Std.D.	Kruskal-Wallisov test		
			χ^2	p	n
Lastnina gozda prinaša ugled	3,33	1,155	12,806**	0,012	57
Gozd daje materialne (denarne) koristi	3,56	1,069	9,943**	0,041	57
Gozd je rezerva za naložbe v kmetijsko gospodarstvo	3,58	1,034	16,301***	0,003	57
Gozd daje možnost zaposlitve	3,04	1,017	5,845	0,211	57
Gozd je bistvena sestavina podeželja	4,21	0,559	1,874	0,759	57
Gozd je pomemben zaradi svoje ekološke funkcije	4,35	0,668	2,355	0,671	57
Gozd je pomemben zaradi svoje socialne funkcije	3,67	1,006	3,972	0,410	57
Gozd je bistvena sestavina zdravega okolja	4,25	0,786	1,402	0,844	57
Gozd mi predstavlja breme	1,70	0,886	1,512	0,825	57

*** 0,01, ** 0,05, * 0,1

Pri trditvi, da je gozd rezerva za naložbe v kmetijsko gospodarstvo, je test značilnosti razlik (χ^2) med posameznimi velikostnimi razredi (preglednica 41) pokazal, da obstajajo statistično značilne razlike pri ena odstotnem tveganju (***) med velikostnim razredom ena in štiri ter med velikostnim razredom dve in štiri. Obstajajo tudi statistično značilne razlike pri pet odstotnem tveganju (**) med velikostnim razredom tri in štiri ter med velikostnim razredom štiri in pet, in statistično značilne razlike pri deset odstotnem tveganju (*) med velikostnim razredom dve in tri ter med velikostnim razredom dve in pet.

Preglednica 41: Gozd je rezerva za naložbe v kmetijsko gospodarstvo
 (Vrednosti χ^2 testa značilnosti razlik med velikostnimi kategorijami)

Velikostni razred	Velikostni razred			
	1	2	3	4
2	0,290 p=0,590			
3	1,221 p=0,269	2,819* p=0,093		
4	9,572*** p=0,002	12,010*** p=0,001	4,573** P=0,032	
5	1,011 p=0,315	2,970* p=0,085	0 p=1	3,866** p=0,049

Prav tako je test značilnosti razlik med posameznimi velikostnimi kategorijami pri trditvi, da lastnina gozda prinaša ugled (preglednica 42), pokazal, da obstajajo statistično značilne razlike pri ena odstotnem tveganju (***) med velikostnim razredom dve in štiri in med velikostnim razredom dve in pet, statistično značilne razlike pri pet odstotnem tveganju (***) med velikostnim razredom ena in štiri in statistično značilne razlike pri deset odstotnem tveganju (*) med velikostnim razredom ena in dve.

Preglednica 42: Lastnina gozda prinaša ugled
 (Vrednosti χ^2 testa značilnosti razlik med velikostnimi kategorijami)

	Velikostni razred			
	1	2	3	4
2	2,767* p=0,096			
3	0,169 p=0,681	1,949 p=0,163		
4	4,178** p=0,041	13,323*** p=0,0003	0,968 p=0,325	
5	2,302 p=0,129	7,980*** p=0,005	0,465 p=0,495	0 p=1

Pri trditvi, da gozd daje materialne (denarne) koristi, je test značilnosti razlik (χ^2) med posameznimi velikostnimi razredi (preglednica 43) pokazal, da obstajajo statistično značilne razlike pri pet odstotnem tveganju (***) med velikostnim razredom ena in štiri ter med velikostnim razredom dve in tri in med velikostnim razredom dve in štiri, ter statistično značilne razlike pri deset odstotnem tveganju (*) med velikostnim razredom ena in tri ter med velikostnim razredom štiri in pet.

Preglednica 43: Gozd daje materialne (denarne) koristi
 (Vrednosti χ^2 testa značilnosti razlik med velikostnimi kategorijami)

	Velikostni razred			
	1	2	3	4
2	0,047 p=0,828			
Velikostni razred 3	3,051* p=0,081	4,197** p=0,041		
4	4,179** p=0,041	5,931** p=0,015	0,074 p=0,785	
5	0,003 p=0,958	0,033 p=0,856	2,276 p=0,131	3,658* p=0,056

Zaradi majhnega vzorca, predvsem v petem velikostnem razredu test značilnosti razlik ni povsem korekten. Vendar kljub temu lahko sklepamo, da velikost posesti lahko odločilno vpliva na možnost izboljšanja ekonomskega stanja lastnika gozda

7.5.2 Izkoriščenost gozda

Ker gozd nudi zelo veliko dobrin, katere lahko lastniki bolj ali manj izkoriščajo in so lahko od njih tudi finančno odvisni, smo lastnike vprašali, kaj jim gozd nudi. Pomen gozda in njegovih proizvodov smo ugotavljali s pet stopenjsko lestvico Likertovega tipa (1 – zelo nepomembno, 2 – nepomembno, 3 – niti nepomembno niti pomembno, 4 – pomembno in 5 – zelo pomembno). V preglednici 44 so prikazani povprečne vrednosti pomena gozda in njegovih proizvodov za lastnike gozdov. Prikazana je tudi variabilnost odgovorov (standardna deviacija) in značilnost razlik v odgovorih med velikostnimi tipi posesti (Kruskal-Wallisov test).

Preglednica 44: Pomen gozda in njegovih proizvodov za lastnike

Gozdne posesti	Povp. vrednost	Std. D.	Kruskal-Wallisov Test		
			χ^2	p	n
Les za prodajo	3,02	1,275	18,076	0,001***	57
Les za domačo rabo	3,79	1,161	13,343	0,01***	57
Les za kurjavo	4,23	1,180	17,629	0,001***	57
Postranske gozdne proizvode	1,95	0,515	0,616	0,961	57
Rezerva za prihodnost	3,72	1,031	12,317	0,015**	57

*** 0,01, ** 0,05, * 0,1

Za lastnike gozda je najpomembnejši les za kurjavo (povprečna vrednost 4,23), nobene pomembnosti pa lastniki gozdov ne pripisujejo postranskim gozdnim proizvodom (povprečna vrednost 1,95), kateri lastnikom gozdov ne predstavljajo vira zaslužka. Pri tej trditvi odgovori med lastniki gozdov znotraj velikostnih razredov niso značilno različni ($p > 0,05$), pri vseh ostalih obstajajo značilno različni odgovori ($p < 0,05$) znotraj velikostnih razredov. Zato so v preglednici 45 prikazane povprečne vrednosti pomena gozda in njegovih proizvodov za lastnike gozdov po velikostnih razredih. Iz preglednice je tudi dobro razvidno, da se pomembnost gozda in njegovih proizvodov večja z velikostjo gozdne posesti. Izjema so postranski gozdni proizvodi, ki jih lastniki v vseh velikostnih razredih smatrajo za manj pomembne.

Preglednica 45: Pomen gozda in njegovih proizvodov po velikostnih razredih

	Velikostni razred				
	1	2	3	4	5
Les za prodajo	2,15	2,55	3	3,85	4,2
Les za domačo rabo	2,92	3,45	4,27	4,46	3,6
Les za kurjavo	3,15	3,82	4,72	4,92	4,6
Postranski gozdni proizvodi	1,85	2	1,93	1,92	2,2
Rezerva za prihodnost	2,92	3,64	3,8	4,31	4,2
n	13	11	15	13	5

*Ocene: 1-zelo nepomembno, 2-nepomembno, 3-niti pomembno niti nepomembno, 4-pomembno in 5-zelo pomembno

7.5.3 Načrti z gozdom

Lastnike smo tudi vprašali, kakšne načrte imajo z gozdom v prihodnosti (preglednica 46). Največ lastnikov (64,9 %) si želi gozd ohraniti v sedanji obliki, četrtna lastnikov pa bi gozd dokupila oz. razširila. Zelo malo lastnikov (3,51 %) je pripravljenih gozd dati v upravljanje, kar kaže na veliko navezanost lastnikov na gozd in nezaupanje do upravljavcev. Samo v drugem velikostnem razredu pa je kar 27,27 % lastnikov pripravljeno gozd prodati.

Preglednica 46: Načrti z gozdom

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Prodati	0	27,27	0	0	0	5,26
Ohraniti	61,54	54,55	66,67	76,92	60	64,91
Razširiti oz. dokupiti	30,77	18,18	33,33	23,08	20	26,32
Dati v upravljanje	7,69	0	0	0	20	3,51
n	13	11	15	13	5	57

7.5.4 Dohodek iz gozda

Anketirane smo povprašali tudi po informativni višini letnega dohodka iz gozda. Skupni letni dohodek iz gozda anketiranih lastnikov je 41.155 evrov, kar zneso na lastnika v povprečju 722 evrov letno. Razumljivo se dohodek iz gozda veča z velikostjo gozdne posesti, vendar je lastnik večinoma sam odgovoren, če dobrin iz svojega gozda ne izkoristi. V preglednici 47 je dobro razvidno, da lastniki manjših posesti nimajo dohodka iz gozda. Presenetljiv je visok odstotek v petem velikostnem razredu, kar pa je posledica majhnega vzorca in denacionalizacije.

Preglednica 47: Lastniki gozdov, ki nimajo dohodka iz gozda

	Velikostni razred					Skupaj
	1	2	3	4	5	
Lastniki (%)	92,31	36,36	6,67	7,69	40	35,09
n	13	11	15	13	5	57

7.5.5 Sklepne ugotovitve o povezanosti in pomenu gozda za lastnike

Majhna velikost posesti (do 5 ha) manj vpliva na izboljšanja ekonomskega stanja lastnika gozda. Veliko lastnikov z manjšo posestjo tudi nima dohodkov iz gozda. Izkaže se, da so gozdni potenciali lastnikom v prvem in drugem velikostnem razredu manj pomembni. Na slabšo navezanost na gozd pa kaže tudi odnos do gozda, kjer obstajajo razlike med velikostnimi razredi. Zato ugotavljamo, da lastniki v prvem in drugem velikostnem razredu manj izkoriščajo gozd. To nam potrdi tudi del naše druge hipoteze, da je izkoriščenost naravnih potencialov v teh gozdovih majhna.

8 SKLEP

Na podlagi raziskovanja smo prišli do naslednjih **zaključkov**:

- V GGE kot tudi v Sloveniji prevladuje majhna in razdrobljena zasebna gozdna posest. V Sloveniji se več kot dve tretjini lesa poseka v zasebnih gozdovih, kjer pa je učinkovitost gospodarjenja manj uspešna kot v državnih gozdovih. V GGE je kar 98,5 % zasebnih gozdov (Gozdno gospodarski načrt ..., 2000), zato ostaja ta velik proizvodni potencial slabo izkoriščen. Ob novih možnostih uvajanja moderne tehnologije ter postopkov dela je največji izziv gozdarske stroke povezati razdrobljene in majhne načrtovalne enote ter jih spremeniti v gozdove z uspešnejšim in intenzivnejšim gospodarjenjem. V GGE se ZGS zelo intenzivno ukvarja z gospodarjenjem zasebnih gozdov in izobraževanjem lastnikov, smiselna pa bi bila tudi večja podpora države ter KGZS, ki ima ravno tako nalogo izobraževanja.
- Za učinkovitejše gospodarjenje bo potrebno izkoristiti vse različne možnosti. V preteklosti je bilo manj različnih oblik organiziranega povezovanja lastnikov gozdov. Tovrstna povezovanja so v zadnjem obdobju na različnih koncih Slovenije pokazala veliko mero uspešnosti pri gospodarjenju ter izkoriščanju proizvodnih potencialov. V GGE je delovanje tovrstnih institucij premalo poznano. Število lastnikov, ki delajo v gozdu, se zmanjšuje, njihova opremljenost in pripravljenost za delo pa ostaja na istem nivoju in ne sledi razvoju. Uspeh pri gospodarjenju z gozdom in prodaji lesa bi bil v primeru povezovanja lastnikov veliko večji.
- Materialna odvisnost lastnikov od gozda je vse manjša, vendar ob vse večji vrednosti obnovljivih virov ter ekološki osveščenosti lesna biomasa pridobiva na pomenu s čimer lahko pritegnemo tudi manše lastnike gozdov k izkoriščanju teh virov.
- Lastniki v GGE so pripravljeni sodelovati, vendar pa je interes in želja po sodelovanju in povezovanju tistih lastnikov, ki imajo v lasti manj kot 5 ha gozda, še vedno premajhna. Ti lastniki tudi niso aktivni na področju gojenja gozdov, gradnje gozdnih prometnic in izkoriščanja gozdov (les, postranski gozdni proizvodi). Zato bi bilo potrebno, da se vsaj tistih lastnikov, ki so pripravljeni intenzivneje

sodelovati ali dati gozd v upravljanje, tem hitreje organizira. Z uspešnejšim gospodarjenjem in povečanjem konkurenčnosti na trgu lahko ustvarijo dobro prakso, ki bo pritegnila tudi ostale lastnike. Problem v GGE pa je tudi z lastniki, ki ne vedo, da imajo v lasti gozd ali pa so za gozdarja nedosegljivi in je medsebojni kontakt težko ali nemogoče vzpostaviti.

- Razvoj pridobivanja lesa je zelo napredoval pri delovnih sredstvih, postopkih dela in načinih izvedbe ter povezave z drugimi proizvodnimi procesi. V GGE so terenske možnosti za posodobitev procesa pridobivanja lesa zelo ugodne, problem pa se pojavi pri neugodni posestni strukturi (Polajnar in sod., 2005).

Na podlagi pred samo raziskavo postavljenih ciljev smo osnovali **štiri hipoteze**. Skozi diplomsko delo so se vse, z izjemo ene od njih v celoti potrdile. Zavrnilo moramo hipotezo o tem, da lastniki, ki imajo v lasti do 5 ha gozda, v gozdu opravljajo samo nujna dela, kot so sanitarna sečnja zaradi lubadarjev. Analiza rezultatov je pokazala, da je lastnikov v drugem velikostnem razredu (1 do 5 ha), ki ne opravljajo varstvenih in gojitvenih del, slaba polovica, ostala dela (redno sečnjo, spravilo) pa opravljajo. Je pa res, da je v teh gozdovih pomen gozda in njegovih proizvodov za lastnike do 5 ha majhen, posledično temu je majhna tudi izkoriščenost naravnih potencialov. V raziskavi pa se je potrdilo naslednje:

- Lastniki z večjo gozdno posestjo več dela v gozdu opravijo sami, seveda ob pomoči druge delovne sile, največkrat članov gospodinjstva. Ti lastniki so tudi opremljeni in pripravljeni za delo v gozdu.
- Lastniki manjših posesti ter nižje izobrazbe so precej manj zainteresirani za povezovanje, s katerim bi lahko povečali uspešnost gospodarjenja v gozdu.
- Najbolj so lastniki zadovoljni z delovanjem ZGS. Pripisujejo mu največjo vlogo pri povezovanju in opravljanju vseh aktivnosti na področju gozdarstva ter so mnenja, da ta institucija najbolj pospešuje razvoj gospodarjenja zasebnih gozdov.

9 ZAKLJUČEK

Gospodarjenje v zasebnih gozdovih se razvija v smeri večjega povezovanja lastnikov gozdov in uporabe sodobnih tehnologij, predvsem strojne sečnje. Lastniki se lahko povezujejo v strojnih krožkih, študijskih krožkih, društvu lastnikov gozdov, zadrugah, strojni skupnosti ipd. Razen Kmetijske zadruge Cerklje, ki ne deluje na področju gozdarstva, v GGE tovrstna povezovanja še ne obstajajo. Razdrobljenost posesti pomeni slabše pogoje za uvedbo strojne sečnje. Poleg razdrobljenosti ostaja največji problem GGE nepovezanost in neobveščenost lastnikov, neopravljanje del v gozdu, premalo sodelovanja z revirnim gozdarjem, tehnološka zastarelost, nezadostna uporaba zaščitne opreme in slaba usposobljenost lastnikov. Dejavniki, ki govore v prid razvoja gospodarjenja v zasebnih gozdovih, so: zainteresiranost mlajših lastnikov za povezovanja in sodobne tehnologije, povečane zahteve po usposobljenosti in opremljenosti, fleksibilnost javne gozdarske službe, potrebe na trgu po bolj prilagodljivi in hitri gozdni proizvodnji ipd.

Država bi lahko na različne načine pripomogla k boljšemu razvoju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi. Revirni gozdar, ki najbolj pozna razmere na terenu, lahko z navezavo stikov, razjasnitvijo problemov in promocijo prednosti združevanja lastnike usmerja k večjemu interesu za povezovanje. Skoraj polovica lastnikov v drugem velikostnem razredu (od 1 do 5 ha) sodeluje z revirnim gozdarjem na področju svetovanja pri gojenju in izboljšanju gospodarjenja z gozdom. Zato bi lahko gozdar pri lastnikih gozdov z manjšo površino gozda poudaril vpliv povezovanja. KGZS bi morala z aktivnejšim delovanjem na področju izobraževanja in povezovanja lastnikov gozdov vzbuditi lastnikov interes za uspešnejše gospodarjenje. Z naraščanjem velikosti gozdne posesti narašča tudi interes lastnikov za izobraževanje na temo možnosti sodelovanja z drugimi gozdnimi posestniki. Lastniki z večjo površino gozda bi morali biti tudi nosilci vsake oblike povezovanja, zato bi morala KGZS najprej njih izobraziti in pomagati vzpostaviti neko obliko povezave. Kasneje pa ji ostane izziv, kako pritegniti lastnike manjših površin gozda, ki interesa za sodelovanje niso pokazali. Razne oblike povezovanja bi morale biti sobvencionirane na podlagi uspehov v gospodarjenju in števila pridobljenih članov. Le tako bi se uspešnejše oblike povezovanja same angažirale pri pridobivanju novih članov in se promovirale.

10 VIRI

Gozd Bled, kmetijsko gozdarska zadruga d.o.o. (2007)

<http://www.gozd-bled.si/> (20.11.2007)

Gozdno gospodarski načrt za GGE 2000-2009. 2000. Kranj, Zavod za gozdove Slovenije, OE Kranj

Kotnik A., Winkler I. 2005. Izobraževalne potrebe in gozdarsko znanje lastnikov gozdov na gozdnogospodarskem območju Novo mesto V: Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji. Winkler I. (Ur.). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 253-268

Kranjsko gozdnogospodarsko območje. (2007)

<http://www.zgs.gov.si/slo/obmocne-enote/kranj/posebnosti-obmocja/index.html>
(28.10.2007)

Krč J. 2002. Organizacija gozdarskih del (študijsko gradivo). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 306 str.

Kuzma I. 2007. Površina ozemlja in pokrovnost tal, določena planimetrično, Slovenija, 2005

http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=977 (28.10.2007)

Marenče J., Winkler I. 2001. Izkoriščenost delovnih sredstev in gospodarnost dela gozdnih posestnikov v lastnih gozdovih: Zbornik gozdarstva in lesarstva, 65: 127 – 156

Medved M. 1991. Vključevanje lastnikov gozdov v gozdno proizvodnjo: magistrsko delo. (Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 179 str.

Medved M. 2000. Gozdnogospodarske posledice posestne sestave slovenskih zasebnih gozdov: disertacija (Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 227 str.

Medved M., Košir B., Robek R., Veselič Ž. 2005. Spremljanje gospodarjenja z zasebnimi – družinskimi gozdovi v Sloveniji V: Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji. Winkler I. (Ur.). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 61-86

Pezdevšek Malovrh Š. 2005. Pomen povezovanja lastnikov gozdov za razvoj podeželja (študij primera: Društvo lastnikov gozdov mirenske doline). Gozdarski vestnik 63, 5/6: 269-280

Pezdevšek Malovrh Š. 2006. Proučevanje aktualnih problemov gozdarstva: raziskovalno poročilo: 46 str. (neobjavljeno gradivo)

Pezdevšek Malovrh Š. 2007 »Strojni krožki v okolici KE Kranj in Oblike združevanja lastnikov na Gorenškem« (po podatkih Andreja Žagarja in Blaža Ambrožiča). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire (osebni vir, november 2007)

Piškur M., Medved M. 2006. Kakovost lesa, tehnologije, človek in delo v gozdu
<http://petelin.gozdis.si/splet/?p=novica&id=1> (28.10.2007)

Polajnar T., Delavec J., Krč J. 2005. Presoja možnosti uporabe sodobnih tehnologij v zasebnih gozdovih revirja Velesovo V: Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji. Winkler I. (Ur.). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 101-118

Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2006. 2007. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije

Program razvoja gozdov v Sloveniji 1996. Ur.l. RS, št 14/1996

Stritar A. 1971. Izraba tal v spodnjem delu gorenjskih ravnin. Geografski vestnik, 43: 54-65

SURS - Statistični urad Republike Slovenije: spletna stran. Ljubljana.

http://www.stat.si/drz_stat.asp (1.12.2007)

Umek M. 2007 »Strojni krožki na območju KE Kranj.« Kranj, Zavod za gozdove KE Kranj. (osebni vir, oktober 2007)

Veselič Ž. 1994. Posestna struktura gozdov kot dejavnik gospodarjenja z zasebnimi gozdovi V: IX. tradicionalni posvet kmetijske svetovalne službe: kako izboljšati posestno strukturo v Sloveniji. Bled, Uprava RS za pospeševanje kmetijstva, MKGP: 29-33

Winkler I. 1994. Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi. Ljubljana, Biotehniška fakulteta oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire: 125 str.

Winkler I., Medved M. 1994. Spremembe lastninske strukture gozdov zaradi denacionalizacije in njihove gozdnogospodarske posledice. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 44: 215 - 246

Zakon o društvih 2006. Ur.l. RS, št. 61 – 2567/2006

Zakon o gozdovih 1993. Ur.l. RS, št. 30 – 1299/1993

Zakon o kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije 1999. Ur.l. RS, št. 41 – 2025/1999

Zaplotnik C. 2007. Lastniki gozdov ustanovili društvo. Gorenjski glas, 7.7.2007.

<http://www.gorenjskiglas.si/novice/kmetijstvo/index.php?action=clanek&id=9141>
(1.12.2007)

ZAHVALA

Zahvala je namenjena vsem, ki so kakorkoli pripomogli pri nastajanju te diplomske naloge.

Posebej pa se zahvaljujem mentorju doc. dr. Janezu Krču in Špeli Pezdevšek Malovrh, ki sta me s svojimi nasveti vodila pri izdelavi diplomske naloge in mi s svojim znanjem vedno priskočila na pomoč. Hvala tudi recenzentu prof. dr. Boštjanu Koširju. Zahvala gre tudi delavcem Zavoda za gozdove Slovenije OE in KE Kranj, ki so mi priskrbeli določene podatke. Hvala tudi Klemenu Prdanu za pomoč. Zahvaljujem se tudi vsem anketiranim za sodelovanje.

Zahvaljujem se tudi svojim staršem in sestri, ki so me v času študija spodbujali in podpirali. Ob razumevanju in pomoči dekleta Simone pa sem našel energijo in zbranost, da študij in nalogo zaključim, za kar sem ji neizmerno hvaležen.

PRILOGE

PRILOGA A: Anketni list

VPRAŠALNIK

Osnovne informacije o gozdu:

1. KOLIKŠNA JE POVRŠINA VAŠEGA GOZDA ALI VAŠE GOZDNE POSESTI IN NE PARCEL POSAMEZNO?
_____ ha
2. NA KOLIKIH LOKACIJAH IMATE RAZDROBLJENO VAŠO GOZDNO POSEST?
_____ lokacij
3. ALI NATANČNO VESTE KJE SE NAHAJA VAŠ GOZD?
1- da 2 – ne
4. KOLIKŠNA JE POVRŠINA OSTALIH OBDELOVALNIH POVRŠIN?
_____ ha

Aktivnosti lastnika:

5. KAKO POGOSTO IZVAJATE SEČNJO V SVOJEM GOZDU?
Vsakih _____ let.
6. NA KAKŠNI POVRŠINI STE OPRAVILI NEGO GOZDA V PRETEKLEM DESETLETJU:
_____ ha
7. KDO OPRAVLJA NASLEDNJA DELA V VAŠEM GOZDU? Obkrožite odgovore pri vsaki vrsti gozdnega dela (možnih je več odgovorov):

	A	B	C	D	E	F
	Sanitarna sečnja	Sečnja	Gojitvena dela	Varstvena dela	Spravilo lesa	Drugo
1 – Sam	1	1	1	1	1	1
2 – Člani gospodinjstva	2	2	2	2	2	2
3 – Sorodniki	3	3	3	3	3	3
4 – Prijatelji, znanci	4	4	4	4	4	4
5 – Najeti delavci	5	5	5	5	5	5
6 – Medsosedska pomoč	6	6	6	6	6	6
7 – Izvajalska podjetja	7	7	7	7	7	7
8 – Dela ne opravljamo	8	8	8	8	8	8

Če ste pri vprašanju 5 povsod odgovorili z ne (8) odgovorite na 6. vprašanje, če ne, ga preskočite.

8. ZAKAJ NE IZVAJATE DEL V SVOJI GOZDNI POSESTI:

		1- DA	2 - NE
A	Premalo časa	1	2
B	Ekonomsko nezanimivo	1	2
C	Nisem usposobljen za delo	1	2
D	Fizično ne zmorem opravljati dela	1	2
E	Gozd mi predstavlja rezervo	1	2
F	Prevelika razdrobljenost posesti	1	2
G	Drugo	1	2

9. ALI STE SE UDELEŽILI TEČAJA ZA LASTNIKE GOZDOV, KI JIH ORGANIZIRA ZGS:

1- da

2 – ne

10. KATERA: _____

11. ALI BI SE UDELEŽILI IZOBRAŽEVANJA:

		1- NE	2- DA	3- ne vem
A	O sečnji in izdelavi	1	2	3
B	O krojenju	1	2	3
C	O spravlilu lesa	1	2	3
D	O gojenju gozdov	1	2	3
E	O varstvu gozdov	1	2	3
F	O izboljšanju gospodarjenja	1	2	3
G	O prodaji lesa	1	2	3
H	Možnostih sodelovanja z drugimi gozdnimi posestniki	1	2	3
I	O razvoju podeželja	1	2	3
J	O rabi lesne biomase	1	2	3

12. PRI KATERIH DELIH SODELUJETE Z REVIRNIM GOZDARJEM:

		1 -DA	2 - NE
A	Izdelava GGN	1	2
B	Izdelava GGoj načrta	1	2
C	Izbira drevja za posek	1	2
D	Pregledu stanja gozda	1	2
E	Gradnji in vzdrževanju gozdnih prometnic	1	2
F	Subvencijah	1	2
G	Svetovanje pri gojenju gozda	1	2
H	Svetovanje o izboljšanju gospodarjenja z gozdom	1	2
I	Svetovanje pri varstvu	1	2
J	Svetovanje pri izkoriščanju postranskih gozdnih proizvodov	1	2
K	Možnostih povezovanja z drugimi lastniki	1	2
L	Drugo	1	2

13. ALI STE PRIPRAVLJENI SODELOVATI Z DRUGIMI LASTNIKI GOZDOV:

1-da

2 – ne

14. KATERA ORGANIZACIJSKA OBLIKA POVEZOVANJA MISLITE, DA JE NAJBOLJ PRIMERNA GLEDE NA VAŠE POTREBE PRI GOSPODARJENJU Z GOZDOM? (Prosimo, ocenite vsako trditev na lestvici od 1 - neprimerna do 3– primerna):

		1- neprimerna	2 – delno primerna	3 - primerna
A	Strojni krožek	1	2	3
B	Strojna skupnost	1	2	3
C	Društvo lastnikov gozdov	1	2	3
D	Zadruga	1	2	3
E	Študijski krožek	1	2	3
F	Drugo	1	2	3

15. KAKO POMEMBNO BI BILO ZA VAS POVEZOVANJE ZARADI NASLEDNJIH INTERESOV? (Prosimo, ocenite vsako trditev na lestvici od 1- zelo nepomembno do 5 – zelo pomembno):

A	Medsebojnega obveščanje	1	2	3	4	5
B	Pridobivanja lesa	1	2	3	4	5
C	Izvajanja gojitvenih del	1	2	3	4	5
D	Izvajanja varstvenih del	1	2	3	4	5
E	Gradnje in vzdrževanja gozdnih prometnic	1	2	3	4	5
F	Možnosti za razvoj dopolnilnih gozdarskih dejavnosti	1	2	3	4	5
G	Prodaje lesa in drugih gozdnih proizvodov	1	2	3	4	5
H	Izobraževanja lastnikov gozdov	1	2	3	4	5
I	Izkoriščanja lesne biomase za energetske namene	1	2	3	4	5
J	Predelave lesa	1	2	3	4	5
K	Pridobivanja sredstev iz RS in EU	1	2	3	4	5
L	Ugodnejših nakupov opreme, rezervnih delov	1	2	3	4	5
M	Zmanjševanja negativnih posledic razdrobljene gozdne posesti	1	2	3	4	5
N	Spodbujanja inovativnosti	1	2	3	4	5
O	Vplivanja na oblikovanje gozdarske politike	1	2	3	4	5
P	Razvoj podeželja	1	2	3	4	5
R	Varstva narave	1	2	3	4	5
S	Medsebojnega druženja	1	2	3	4	5
T	Drugo	1	2	3	4	5

1 - zelo nepomembno, 2 - nepomembno, 3 - niti nepomembno niti pomembno, 4 - pomembno, 5 - zelo pomembno

16. ALI STE ČLAN KATER IZMED NAŠTETIH ORGANIZACIJ IN KAKO STE ZADOVOLJNI Z NJENIM DELOVANJEM? (Prosimo, ocenite vsako trditev na lestvici od 2- zelo nezadovoljen do 6 – zelo zadovoljen):

		1- NE	2- DA	3- DA	4- DA	5- DA	6- DA
A	Zadruga	1	2	3	4	5	6
B	Strojni krožek	1	2	3	4	5	6
C	Strojna skupnost	1	2	3	4	5	6
D	Društvo lastnikov gozdov	1	2	3	4	5	6
E	Kmetijsko gozdarska zbornica	1	2	3	4	5	6
F	Študijski krožek	1	2	3	4	5	6
G	Drugo	1	2	3	4	5	6

2 - zelo nezadovoljen , 3 - nezadovoljen, 4 - deloma nezadovoljen, deloma zadovoljen, 5 - zadovoljen, 6 - zelo zadovoljen

17. KAKO OCENJUJETE VAŠE SODELOVANJE Z DRUGIMI LASTNIKI GOZDOV? (Prosimo, da obkrožite en odgovor, kjer 1 - pomeni nezadostno, 5 - odlično):

1 2 3 4 5

18. KAKO POMEMBNO VLOGO PRI POVEZOVANJU LASTNIKOV GOZDOV IMAJO PO VAŠEM MNENJU NASLEDNJI SUBJEKTI? (Prosimo, ocenite vsako trditev na lestvici od 1- zelo nepomembno do 5 – zelo pomembno):

A	Lastniki	1	2	3	4	5
B	Država	1	2	3	4	5
C	Lokalne skupnosti	1	2	3	4	5
D	Zavod za gozdove Slovenije	1	2	3	4	5
E	Kmetijsko gozdarska zbornica	1	2	3	4	5
F	Zadružna zveza	1	2	3	4	5
G	Zveza lastnikov gozdov	1	2	3	4	5
H	Zveza strojnih krožkov	1	2	3	4	5
I	Drugo	1	2	3	4	5

1 - zelo nepomembno, 2 - nepomembno, 3 - niti nepomembno niti pomembno, 4 - pomembno, 5 - zelo pomembno

19. KATERA INSTITUCIJA OZIROMA OBLIKA POVEZOVANJA LASTNIKOV GOZDOV, NAJ BI PO VAŠEM MNENJU OPRAVLJALA SPODAJ NAŠTETE AKTIVNOSTI (DEJAVNOSTI)? (Prosimo, da obkrožite odgovor pri vsaki aktivnosti, možnih je več odgovorov):

		MKGP	ZGS	KGZS	Z	ZLGS	DLG	ŠK	SGLŠ	SK	Zasebni biroji	Nihče
A	Izbira drevja za posek	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
B	Izobraževanje lastnikov	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
C	Komuniciranje z lastniki	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
D	Promocija povezovanja lastnikov	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
E	Izdelava gozdnogospodarskih načrtov	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
F	Izdelava gozdnogojitvenih načrtov	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
G	Svetovanje o krojenju in rabi lesa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
H	Svetovanje o pridobivanju lesa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I	Svetovanje pri trženju lesa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
J	Svetovanje in podpora pri odpiranju gozda z prometnicami	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
K	Informiranje o spremembi zakonodaje	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
L	Izvajanje nadzora	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
M	Prenos informacij do lastnika	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
N	Zastopanje interesov lastnikov	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
O	Usklajevanje interesov z ostalimi uporabniki prostora	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
P	Oskrbo z varovalnimi sredstvi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
R	Informiranje o izvajalcih gozdnih del	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, ZGS – Zavod za gozdove Slovenije, KGZS – Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Z – Zadruga, ZLGS – Zveza lastnikov gozdov Slovenije, DLG – Društvo lastnikov gozdov, ŠK – Študijski krožek, SGLŠ – Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna, SK – Strojni krožek

20. ALI PO VAŠEM MNENJU NAŠTETE INSTITUCIJE IN OBLIKE POVEZOVANJA ZAVIRAJO ALI POSPEŠUJEJO RAZVOJ GOSPODARJENJA ZASEBNIH GOZDOV IN GOSPODARJENJA Z NJIMI? (Prosimo, ocenite vsako trditev na lestvici od 1 - zelo zavirajo do 5 – zelo pospešujejo):

A	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	1	2	3	4	5	6
B	Gozdarska inšpekcija	1	2	3	4	5	6
C	Zavoda za gozdove Slovenije	1	2	3	4	5	6
D	Kmetijsko gozdarska zbornica	1	2	3	4	5	6
E	Zadružna zveza	1	2	3	4	5	6
F	Zveza strojnih krožkov Slovenije	1	2	3	4	5	6
G	Zveza lastnikov gozdov Slovenije	1	2	3	4	5	6
H	Društvo lastnikov gozdov	1	2	3	4	5	6
I	Študijski krožek	1	2	3	4	5	6
J	Strojnih krožek	1	2	3	4	5	6
K	Zadreg	1	2	3	4	5	6

1 - zelo zavirajo, 2 – malo zavirajo, 3 - niti ne zavirajo niti pospešujejo, 4 – malo pospešujejo, 5 - zelo pospešujejo, 6 – ne poznam njihovega delovanja

21. ALI STE ZADOVOLJNI Z DELOVANJEM NASLEDNJIH INSTITUCIJ GLEDE NA VAŠE POTREBE PRI GOSPODARJENJU?(Prosimo, ocenite vsako trditev na lestvici od 1- zelo nezadovoljen do 5 – zelo zadovoljen):

A	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	1	2	3	4	5	6
B	Gozdarska inšpekcija	1	2	3	4	5	6
C	Zavod za gozdove Slovenije	1	2	3	4	5	6
D	Srednja gozdarska in lesarska šola	1	2	3	4	5	6
E	Zveza lastnikov gozdov	1	2	3	4	5	6
F	Zadružna zveza	1	2	3	4	5	6
G	Zveza strojnih krožkov	1	2	3	4	5	6

1 - zelo nezadovoljen , 2 - nezadovoljen, 3 - deloma nezadovoljen, deloma zadovoljen, 4 - zadovoljen, 5 - zelo zadovoljen, 6 – ne poznam njihovega delovanja

Opremljenost!

22. KAKO POGOSTO UPORABLJATE NASLEDNJO ZAŠČITNO OPREMO PRI DELU V GOZDU:

A	Čelada	1	2	3	4	5
B	Glušniki	1	2	3	4	5
C	Zaščitna mreža	1	2	3	4	5
D	Rokavice	1	2	3	4	5
E	Gozdarske hlače	1	2	3	4	5
F	Čevlji z kovinsko kapico	1	2	3	4	5

1 – vedno, 2 – skoraj vedno, 3 – pogosto, 4 - občasno, 5 -nikoli

23. KATERA DELOVNA SREDSTVA UPORABLJATE PRI DELU V VAŠEM GOZDU:

		1-da	2-ne
A	Motorna žaga	1	2
B	Kmetijski traktor	1	2
C	Gozdarski traktor	1	2
D	Vrtelj	1	2
E	Žičnica	1	2
F	Harvesterji in forwarderji	1	2

Navezanost in pomen gozda za lastnika!

24. KAJ VAM NUDI VAŠ GOZD?(Prosimo, ocenite vsako trditev na lestevici od 1- zelo nepomembno do 5 – zelo pomembno):

A	Les za prodajo	1	2	3	4	5
B	Les za domačo rabo	1	2	3	4	5
C	Les za kurjavo	1	2	3	4	5
D	Postranske gozdne proizvode	1	2	3	4	5
E	Rezervo za prihodnost	1	2	3	4	5
F	Drugo	1	2	3	4	5

1 - zelo nepomembno, 2 - nepomembno, 3 - niti nepomembno niti pomembno, 4 - pomembno, 5 - zelo pomembno

25. ALI SE STRINJATE S SLEDEČIMI TRDITVAMI?(Prosimo, ocenite vsako trditev na lestevici od 1- zelo se ne strinjam do 5 – zelo se strinjam):

A	Lastnina gozda prinaša ugled	1	2	3	4	5
B	Gozd daje materialne (denarne) koristi	1	2	3	4	5
C	Gozd je rezerva za naložbe v kmetijsko gospodarstvo	1	2	3	4	5
D	Gozd daje možnost zaposlitve	1	2	3	4	5
E	Gozd je bistvena sestavina podeželja	1	2	3	4	5
F	Gozd je pomemben zaradi svoje ekološke funkcije (varovanje zemljišč, klimatske, hidrološke...)	1	2	3	4	5
G	Gozd je pomemben zaradi svoje socialne funkcije (rekreacijske, turistične, raziskovalne, obrambne...)	1	2	3	4	5
H	Gozd je bistvena sestavina zdravega okolja	1	2	3	4	5
I	Gozd mi predstavlja breme	1	2	3	4	5

1 - zelo se ne strinjam, 2 - se ne strinjam, 3 - se niti ne strinjam, niti strinjam, 4 - se strinjam, 5 - zelo se strinjam

26. GOZD SEM PRIPRAVLJEN:

		1-da	2-ne
A	Prodati	1	2
B	Ohraniti	1	2
C	Razširiti oz. dokupiti	1	2
D	Dati v upravljanje	1	2

27. NAVEDITE POVPREČNI LETNI DOHODEK IZ
GOZDA: _____

Splošni podatki o anketirancu in gospodinjstvu

28. STAROST LASTNIKA: _____

29. SPOL: 1- m 2 – ž

30. KAJ VELJA ZA VAŠE GOSPODINJSTVO DANES IN KAJ PREDVIDEVATE,
DA BO VELJALO ZA VAŠE GOSPODINJSTVO ČEZ 10 LET?(Možen je le en
odgovor za posamezna časovna obdobja):

Opis	A	B
	DANES	Pričakovanja ČEZ 10 LET
Nihče od aktivnih članov gospodinjstva ni ali ne bo zaposlen izven kmetijstva	1	1
Različne kombinacije zaposlitve aktivnih članov na in izven kmetije	2	2
Nihče od aktivnih članov ne dela samo na kmetiji	3	3
Vsi člani kmečkega gospodinjstva so starejši od 65 let	4	4
Člani gospodinjstva se ne ukvarjajo s kmetovanjem	5	5

31. IZOBRAZBA:

Izobrazba		A	B
		lastnik	ostali člani ki opravljajo delo v gozdu
1	Osnovna	1	1
2	Poklicna	2	2
3	Srednja	3	3
4	Višja, visoka	4	4
5	Univerzitetna	5	5
6	Magisterij, doktorat	6	6